

**Efterspørger danske
virksomheder
klimaansvarlige
pensionsordninger?**

**En 2021-status baseret på en
rundspørge blandt danske
virksomheder**

PARIS 2015

UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE

COP21 · CMP11

AnsvarligFremtid virksomhedsrundspørge 2021

Efterspørger danske virksomheder klimaansvarlige pensionsordninger?

En 2021-status baseret på en rundspørge
blandt danske virksomheder

Juni 2022

1. Indledning:	2
2. Konklusion og anbefalinger:	3
3. English summary (main conclusions and recommendations)	7
4. Ordforklaringer	11
5. Baggrund	12
6. Rundspørge spørgsmål til virksomhederne	17
7. Udvælgelse af virksomheder	18
8. Resultater	19
9. Konklusioner og diskussion	31
10. Referencer	33
11. Appendixes	35

1. Indledning:

Med vedtagelsen af Paris-aftalen har verdens stater herunder Danmark forpligtet sig til at sikre at de offentlige og private pengestrømme understøtter målene i Paris-aftalen. Som langsigtede investorer, og med en samlet forvaltning på ca. 4600 milliarder kroner, så har danske pensionselskaber et stort ansvar for at sikre at deres investeringer bidrager til at indfri målene i Paris-aftalen.

Tilsvarende er det op til de virksomheder der tegner pensionsordninger for deres ansatte at efterspørge Paris-kompatible investeringer hos deres pensionsudbydere. Tidligere har danske virksomheder tøvet med at sætte klima- og bæredygtighedskrav til deres pensionsordninger, men det synes delvist ændret over de seneste par år, således at de fuldt kommercielle pensionselskaber som PFA, Danica Pension, AP Pension, Velliv og TopDanmark nu alle tilbyder valgfrie, særligt klimavenlige pensionsprodukter til deres kunder. Men selvom fremkomsten af disse grønne pensionsprodukter er et skridt i den rigtige retning, så bør det endelige mål være, at samtlige pensionsordninger (og ikke kun valgfrie grønne puljeprodukter) som udgangspunkt understøtter Paris-aftalen. Det er hos fx PFA endnu kun 20.000 individuelle kunder der har valgt det grønne produkt (svarende til ca. 2% af PFAs kunder), mens resten stadig har deres pensionsopsparring i PFAs standard produkt, som indeholder væsentligt flere problematiske fossile investeringer, og derfor ikke kan siges at være Paris-kompatible. Således har WWF også i deres seneste pensionsrundspørge vurderet, at danske pensionsinvesteringer endnu er langt fra i mål i forhold til at være kompatible med målene i Paris-aftalen.

For de mange danske virksomheder som ser sig selv som en del af løsningen på klimakrisen, så kan en ikke-bæredygtig pensionsordning i princippet være med til at underminere virksomhedens egen bæredygtige forretning ved at levere finansiering til virksomheder med forretningsstrategier der fortsat baseres på fossil energi. De grønne virksomheder der tegner pensionsordninger, har derfor en interesse i, og et ansvar for, at pensionsordningen understøtter virksomhedens egen mission, og derfor i sikre at de pensionsprodukter som deres ansatte bliver tilbudt, er Paris-kompatible.

Formålet med denne rundspørge har været at belyse hvor langt 24 af de største og mest bæredygtige danske virksomheder er kommet i forhold til arbejdet med at integrere de ansattes pensionsordninger i virksomhedernes bæredygtighedsstrategi, og med at lægge strategier for prioritering af bæredygtighed ved valg af pensionsordning, og dermed sikre at de ansatte som udgangspunkt bliver tilbudt et pensionsprodukt der understøtter Paris-aftalen.

Rundspørgens konklusioner er baseret på et ret begrænset antal besvarelser. Således har kun 9 virksomheder leveret fyldestgørende besvarelser (COOP, JYSK, Grundfos, Pandora, Ørsted, VKR, ISS, COWI & Vestas) hvilket medfører at rundspørgens resultater ikke nødvendigvis er repræsentativ for danske virksomheders praksis på området. Begrundelserne for ikke at deltage i rundspørgen har været forskellige. Nogle virksomheder har fremført at de først netop er startet med at sætte fokus på deres pensionsordninger, og at det derfor var for tidligt at deltage i en sådan rundspørge. Det er vores forhåbning at virksomheder, som i denne kortlægning står frem foregangseksempler med hensyn til at inkludere valg af pensionsordning i bæredygtighedsstrategien kan tjene som inspiration for en bredere kreds af danske virksomheder, som gerne vil intensivere deres fokus på dette område. Udover de strategier som flere danske virksomheder har etableret, så indeholder rapporten også en række anbefalinger, som virksomhederne kan bruge i forbindelse med deres fremtidige arbejde med at sikre pensionsordninger, som er i overensstemmelse med Paris-aftalen.

2. Konklusion og anbefalinger:

2.1 Konklusioner

1) Valg af pensionsordning indgår sjældent i danske virksomheders bæredygtighedsstrategi

Valg af pensionsordning er oftest ikke integreret i danske virksomheders bæredygtighedsstrategi. Således er det kun 1 (Ørsted) ud af 9 virksomheder der anfører, at valg af pensionsordning indgår som et element i bæredygtighedsstrategien. Det er ydermere under halvdelen af virksomhederne der anfører, at virksomhedens egen bæredygtighedsafdeling bidrager til arbejdet med at vælge pensionsordning.

2) Virksomhedernes fokus på bæredygtighed er fokuseret på at sikre frivilligt tilvalg af bæredygtighed

Omtrent halvdelen af virksomhederne anfører at overvejelser om bæredygtighed og klima har været en vigtig parameter ved virksomhedens seneste valg af pensionsordning. Men for størstedelen af virksomhederne gælder det at man har lagt størst vægt på, at den enkelte medarbejder har mulighed for at tilvælge et særligt grønt/bæredygtigt pensionsprodukt (fx PFA KlimaPlus), og gerne hvor medarbejderen har mulighed for at tilvælge at op til 100% af pensionsproduktet er særligt bæredygtigt. Knap halvdelen af virksomhederne opfordrer tillige den ansatte til at tilvælge en vis andel (typisk 25%) af pensionen placeres i særligt bæredygtige investeringer. Samtlige virksomheder understreger dog, at det alene er op til den enkelte pensionsopsparer at tage beslutning om valg af risiko- og bæredygtighedsprofil.

3) Virksomhedernes dialog og rådførelse er typisk begrænset til pensionsudbydere og ansatte

Størstedelen af virksomhederne rådfører sig med deres ansatte omkring deres ønsker til pensionsordning, ligesom størstedelen af virksomhederne indgår i en løbende dialog med deres pensionsudbyder omkring den eksisterende pensionsordning. Der er dog ingen af virksomhederne som anfører at de systematisk, fx via en intern spørgeskemaundersøgelse har undersøgt deres ansattes ønsker til virksomhedens valg af pensionsprodukt. Lidt under halvdelen af virksomhederne anfører, at de benytter eksterne konsulenter til at analysere graden af klimaansvarlighed og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud.

4) Generelle forventningskrav om Paris-kompatibilitet for investeringerne er sjældne

Kun én af de adspurgte virksomheder (Ørsted) anfører at de har en generel forventning om at de tilbudte pensionsprodukter eksplicit understøtter klimamålene i Paris-aftalen, og denne forventning knytter sig ikke til samtlige af de pensionsprodukter der indgår i selskabets pensionsordning. Knap halvdelen af virksomhederne anfører, at de ikke har fremsat et eksplicit krav om at pensionsordningen skal være Pariskompatibel, men at man generelt forventer en høj grad af bæredygtighed i de pensionsprodukter der udbydes.

5) Virksomheder har ingen praksis for at sætte specifikke krav til sikring af Paris-kompatibilitet

Ingen af de adspurgte virksomheder har overfor pensionselskaberne fremført specifikke krav for at sikre at pensionsproduktet er Paris-kompatibelt. Der er således ingen praksis for at fremføre konkrete krav til pensionsudbyderen, eksempelvis vedrørende forventninger til reduktion af investeringernes CO2-fodaftryk, forventninger til politikker for aktivt ejerskab, eller forventninger til grad af åbenhed omkring de foretagne investeringer og udførelsen af aktivt ejerskab. Ingen af de adspurgte virksomheder har overfor pensionsudbydere fremført nogen af de eksempler til forventningskrav som [AnsvarligFremtid har udarbejdet](#).

2.2 anbefalinger

På baggrund af rundspørgens resultater, så anbefaler AnsvarligFremtid at danske virksomheder iværksætter en række tiltag, både i forhold til virksomhedens egne processer om valg af pensionsordning (boks I), men også i forhold til virksomhedens fremadrettede dialog med pensionsudbydere (boks II). Dialogen med pensionsudbydere bør både være en løbende proces med den eksisterende pensionsudbyder, men dialogen bør desuden intensiveres overfor samtlige pensionsudbydere i forbindelse med en udbudsproces og valg af ny pensionsudbyder.

BOKS 1: Anbefalinger I

AnsvarligFremtids anbefalinger for virksomhedens egne processer om valg af pensionsordning

- 1)** Virksomheden anbefales at indskrive valg af pensionsordning som en del af virksomhedens bæredygtighedsstrategi, og derved vise at man prioriterer bæredygtigheden af pensionsordningen på samme måde som man sætter mål for bæredygtigheden af virksomhedens egen drift og stiller bæredygtighedskrav til andre leverandører.
- 2)** Virksomheden anbefales at efterspørge og tegne pensionsordninger der sikrer at "standard pensionsproduktet" er baseret på videnskabeligt baserede investeringsstrategier der understøtter Paris-aftalen, og som sikrer at pensionsudbyderen udviser tilstrækkelig grad af transparens til at dokumentere at pensionsordningen understøtter Paris-aftalen. Hvis det efterspørges af virksomhedens ansatte, så kan virksomheden derudover efterspørge muligheden for at den enkelte pensionskunde kan tilvælge puljer og investeringer med lavere eller højere grad af bæredygtighed eller andre karakteristika.
- 3)** Virksomheden anbefales at prioritere at deltage i en løbende dialog med pensionssselskabet, herunder i eksisterende kunde/dialoggrupper, og derved bidrage til, at der sættes fokus på, at pensionsudbyderens produkter løbende udvikles så det sikres at de kontinuerligt understøtter Paris-aftalen.
- 4)** Virksomheden anbefales regelmæssigt, og særligt i forbindelse med gennemførelse af nye pensionsudbud, fx via rundspørger, at undersøge deres ansattes ønsker til virksomhedens valg af pensionsordning indenfor en overordnet ramme der sikrer at hver enkelt pensionskunde sikres et pensionsprodukt der understøtter Paris-aftalen.

BOKS 2: Anbefalinger II

AnsvarligFremtids anbefalinger for forventningskrav som virksomhederne bør fremføre overfor pensionsudbydere mhp. at sikre Paris-kompatible investeringer og transparens

Forventningskrav til sikring af Paris-kompatibilitet i investeringerne:

- 1) Pensionsproduktets CO2-fodafttryk bør opfylde målet om Paris-kompatibilitet og maksimalt 1,5 graders global opvarmning. Dette kræver at pensionsproduktet opnår en reduktion af porteføljens CO2-fodafttryk (scope 1,2 og 3) svarende til mindst 25% reduktion i 2025, 50% i 2030 (i forhold til 2019) og leve op til Net-Zero senest i 2050.
- 2) Pensionsproduktet bør løbende hæve andelen af grønne investeringer i porteføljen, opgjort i forhold til EU's grønne taxonomi. Udgangspunktet bør formodentligt være at mindst 20% af porteføljen udgøres af grønne investeringer på tværs af alle typer af investeringer i 2030, men en mere troværdig vurdering af behovet for grønne investeringer kan først foreligge, når datagrundlaget er væsentligt forbedret.
- 3) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer (aktier, obligationer og øvrige investeringstyper, og omfattende både noterede og ikke-noterede investeringer) i virksomheder som dokumenterbart modarbejder Paris-aftalen, fx. ved lobbyisme og spredning af misinformation.
- 4) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i fossile selskaber og andre virksomheder som ikke efterlever centrale kriterier for Paris-kompatibilitet, herunder IEA's Net Zero by 2050 scenarie der fordrer "ingen investeringer i nye fossile energiprojekter efter år 2021", og dermed et stop for nye olie/gas-projekter, kulminer og kulkraft. Hvis sådanne selskaber fastholdes i porteføljen, så skal hver af sådanne investeringer begrundes i en årlig redegørelse ud fra "følg eller forklar princippet".
- 5) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i selskaber som ikke lever op til branche-specifikke krav til en ambitiøs klimaomstilling.
- 6) Pensionsproduktet bør – på sigt - indeholde en strategi for at undgå investeringer i statsobligationer udstedt af lande som dokumenterbart modarbejder Paris-aftalen, fx. ved lobbyisme eller ved en utilstrækkelig klimapolitik.

Forventningskrav til pensionsudbyderens udførelse af aktivt ejerskab og transparens:

- 7) Pensionsudbyderen bør tilslutte sig internationale investorkoalitioner som i fællesskab forpligter sig til at sætte Paris-kompatible målsætninger for deres klimainvesteringer og for deres aktive ejerskab. Pensionsudbyderen bør desuden tilkendegive sin opbakning til centrale politiske reguleringstiltag, fx stigende CO2-afgifter.
- 8) Pensionsudbyderen bør have klare Paris-kompatible politikker for udøvelsen af sit aktive ejerskab, herunder for stemmeafgivelse på klima-forslag behandlet på generalforsamlinger. På generalforsamlinger bør pensionselskabet kun støtte klimaforslag såfremt de fuldt ud sikrer en Paris-understøttende forretningsmodel.
- 9) Pensionsudbyderen bør fastlægge politikker for optrapning af det aktive ejerskab. Pensionselskabet skal herunder stille klare forventningskrav til virksomhederne og gøre det klart, at hvis disse forventningskrav ikke nås inden for en klart angivet dato, så vil man afhænde sine aktiver i selskabet. En sådan politik bør også gøre det klart, hvornår pensionselskabet selv, eller i fællesskab med andre investorer, vil fremsætte aktionær-forslag på virksomhedens generalforsamling.
- 10) Pensionsudbyderen bør sikre en tilstrækkelig grad af transparens for at dokumentere at pensionsordningen understøtter Paris-aftalen. Dette gælder således offentliggørelse af aktiver (noterede og unoterede), CO2-fodafttryk, udvælgelse af kapitalforvaltere (asset managers) samt brug af benchmark. Transparensen bør også dække udførelsen af det aktive ejerskab, herunder brug af proxy rådgivere samt offentliggørelse af stemmeafgivelse på sin hjemmeside.

2.3 Forbehold i rundspørgens resultater:

Generelt har det været svært at få virksomheder til at besvare rundspørgen. Det begrænsede antal besvarelser medfører derfor, at rundspørgens resultater ikke nødvendigvis er repræsentative for danske virksomheders praksis på området. Der kan således godt være danske virksomheder som allerede har politikker og strategier på området som med rette kunne indgå som eksempler på "best practice". Det begrænsede antal besvarelser kan meget vel skyldes, at virksomhederne endnu er i en meget tidlig udviklingsfase i forhold til at indtænke valg af pensionsordning som en del af virksomhedens bæredygtighedsstrategi.

3. English summary (main conclusions and recommendations)

If Denmark is to live up to its obligations under the Paris Agreement, it is a clear prerequisite that pension funds and the companies that purchase pension schemes for their employees also gain a common understanding of the importance of ensuring that the pension scheme contributes to achieving this goal. However, no mapping of how Danish companies work to ensure sustainable and climate-friendly pension schemes for their employees has been carried out in the past. This survey therefore aims to highlight how far 24 of the largest and most sustainable Danish companies have come in relation to the work on integrating employees' pension schemes into their sustainability strategy and to ensure that employees are offered a pension product that supports the Paris Agreement and thus a safer world for pension-holders to retire into.

AnsvarligFremtid sent a survey on this issue to 24 leading Danish companies. Only 9 provided a full reply to the survey (COOP, JYSK, Grundfos, Pandora, Ørsted, VKR, ISS, COWI, Vestas). The unwillingness of 15 companies to respond to the survey means that the survey results are not necessarily representative of Danish companies' practices in this area. However, it is our hope that the companies that in this mapping are pioneers in including pension plan selection in their sustainability strategy can serve as inspiration for a wider circle of Danish companies who would like to intensify their focus in this area. In addition to the strategies defined by Danish companies, the report also contains a set of recommendations that companies can use in connection with their future work to ensure that pension fund can deliver a pension scheme that is in line with the Paris Agreement.

3.1 Main conclusions

1) Choice of pension scheme is rarely a part of Danish companies' sustainability strategy

The choice of pension scheme is mostly omitted from Danish companies' sustainability strategies. Thus, only 1 (Ørsted) in 9 companies responds that pension scheme selection is currently a part of their sustainability strategy. Furthermore, less than half of companies state that the company's own sustainability department contributes to the work of choosing a pension scheme.

2) The focus of companies focus on sustainability is limited to the voluntary choice of sustainability

Roughly half of companies argue that considerations about sustainability and climate has been an important parameter in the company's recent selection of pension scheme. For the majority of companies, the greatest emphasis has been placed on the individual employee having the opportunity to opt in to a special green/sustainable pension product (e.g. PFA KlimaPlus), and preferably where the employee has the opportunity to opt in to up to 100% of the pension product being particularly sustainable. Almost half of companies also encourage employees to opt for a certain proportion (typically 25%) of pensions placed in particularly sustainable investments. However, all companies stress that it is entirely up to the individual pension saver to decide on the choice of risk and sustainability profile.

3) Companies' dialogue and consultation are typically limited to pension providers and employees

The majority of companies consult their employees about their wishes for pension schemes, and the majority of companies engage in an ongoing dialogue with their pension provider about the existing pension scheme. However, none of the companies state that they have systematically examined their employees' wishes for the company's choice of pension product, e.g. through an internal questionnaire survey. Just under half of companies report that they use external consultants to analyze the degree of climate and sustainability of the pension offers received.

4) General expectations for Paris compatibility for investments are rare

Only one of the companies surveyed (Ørsted) state that they have a general expectation that the pension products offered explicitly support the climate objectives of the Paris Agreement, however this expectation is not related to all of the pension products included in the Company's pension scheme. Just under half of companies state that they have not made an explicit demand for the pension scheme to be Paris compatible, but that a high level of sustainability is generally expected in the pension products offered.

5) Companies have no practice of setting specific requirements to ensure or report on Paris compatibility

None of the companies surveyed have made specific requests to pension companies to ensure that the pension products are Paris-compatible. Thus, there is no practice for making concrete demands to the pension provider, for example regarding expectations for reducing the carbon footprint of investments, expectations of active ownership policies, or expectations on transparency about the investments made and the performance of active ownership. None of the companies surveyed have mentioned any of the examples for such expectations [prepared by AnsvarligFremtid](#) to pension providers.

3.2 Recommendations

Based on the results of the survey, AnsvarligFremtid recommends that Danish companies take a number of actions, both in relation to the company's own processes regarding pension plan selection (Box I), but also in relation to the company's forward-looking dialogue with pension providers (Box II). The dialogue with pension providers should be both an ongoing process with the current pension provider, but the dialogue should also be intensified with all pension providers in the context of a tendering process and the choice of new pension provider.

BOX 1: Recommendations I

AnsvarligFremtid recommendations for the company's selection of pension plan

- 1)** The company should enroll pension plan selection as part of the company's sustainability strategy, thereby showing that the sustainability of the pension scheme is prioritized in the same way as the sustainability of the company's own operations and sustainability requirements for other suppliers.
- 2)** The company should demand that all pension plans per default are based on scientifically based investment strategies that support the Paris Agreement and which ensure that the pension provider shows sufficient transparency to demonstrate that the pension scheme supports the Paris Agreement. In addition, if requested by the company's employees, the company may ask for the possibility for each pension customer to opt in to investments with a lower or higher degree of sustainability or other characteristics.
- 3)** The company should prioritize participating in an ongoing dialogue with the pension provider, including in existing customer dialog groups, thereby contributing to the focus on continuous development of the pension provider's products to ensure that they support the Paris Agreement.
- 4)** The company should regularly, and particularly in connection with the implementation of new pension offers, e.g. through surveys, examine the wishes of their employees for the company's choice of pension products, but within an overall framework that ensures that each employee is assured a pension product which is aligned with the Paris-agreement.

BOX 2: Recommendations II

AnsvarligFremtid recommendations for expectation requirements that companies should make to pension providers to ensure Paris-compatible investments and transparency

Expectation requirements to ensure Paris compatibility in investments:

- 1)** The carbon footprint of the pension product must be supporting the Paris agreement and the target of maximum 1.5 degrees global warming. This requires the pension product to achieve a reduction in the portfolio's carbon footprint (scopes 1,2 and 3) corresponding to at least a 25% reduction by 2025, 50% by 2030 (compared to 2019) and to meet Net-Zero by 2050.
- 2)** The pension product must continuously increase the share of green investments in the portfolio, measured according to the EU's green taxonomy. The starting point should probably be that at least 20% of the portfolio is made up of green investments across all types of investments by 2030, but a more credible assessment of the need for green investments can only be made available once the scientific basis has significantly improved.
- 3)** The pension product should not include investments (both shares, bonds and other types of investment) in companies that documentably oppose the Paris Agreement, e.g. by lobbying or spreading misinformation.
- 4)** The pension product should not include investments in fossil companies and other companies that do not comply with key Paris compatibility criteria, including the IEA's Net Zero by 2050 scenario requiring "no investment in new fossil energy projects after the year 2021", thus ending new oil/gas projects, coal mines and coal power. If any such companies are kept in the investment portfolio, then a justification for each of those investments should be provided in an annual report, based on a "comply or explain principle".
- 5)** The pension product should not include investments in companies that do not meet industry-specific requirements for an ambitious climate transition.
- 6)** The pension product should – over time – include a strategy to avoid investments in government bonds issued by countries that documentably oppose the Paris Agreement, e.g. by lobbying or by having an inadequate climate policy.

Expectations requirements for the pension provider's execution of active ownership and transparency:

- 7)** The pension provider should join international investor coalitions which jointly set Paris-compliant targets for their climate investments and for their active ownership. The pension provider should also express its support for key policy regulatory measures, such as increasing CO2 taxes.
- 8)** The pension provider should have clear Paris-compatible policies for the exercise of its active ownership, including for voting on climate resolutions considered at general meetings. At general meetings, the pension company should only support climate resolutions if they fully ensure a Paris-supporting business model.
- 9)** The pension provider should establish policies for escalating active ownership. The pension company should, in this context, impose clear expectations to the companies and make it clear that if these expectations are not met by a clearly stated date, then they will divest their assets in the company. Such a policy must also make it clear when the pension company itself, or in conjunction with other investors, will file shareholder resolutions at the company's general meeting.
- 10)** The pension provider should ensure a sufficient degree of transparency to demonstrate that the pension scheme supports the Paris Agreement. This applies to asset disclosure (both listed and unlisted), carbon footprint, asset manager selection and benchmark use. The transparency should also cover the performance of active ownership, including the use of proxy advisors as well as publication of voting on its website.

4. Ordforklaringer

Bæredygtige investeringer:

Begrebet benyttes i rapporten om de pensionsprodukter som pensionsudbydere eller virksomheder betegner som bæredygtige, uden nødvendigvis at anføre hvilke kriterier eller hvilke specifikke definitioner der kræves opfyldt for at kalde dem bæredygtige. Et særligt bæredygtigt pensionsprodukt vil typisk bestå af et mindre afgrænset antal investeringer i særligt udvalgte bæredygtige virksomheder (fx investering i vind eller sol). At et pensionsprodukt betegnes som særligt bæredygtigt vil ofte, men ikke nødvendigvis, kunne opfattes som Paris-kompatibelt.

Fiduciary duty:

Fiduciary duty er en lovmæssig term som betegner den forpligtelse som pensionselskaberne har til at håndtere kundens pensionsopsparing så den bedst muligt tjener pensionskundens interesse. En pensionskundes interesse er blandt andet at få et højt afkast og samtidig sikre en høj grad af ansvarlighed, fx med et højt fokus på klima.

Unit Link produkt:

Begrebet anvendes om specifikke investeringspuljer, typisk passivt forvaltede, som kan have forskellige karakteristika. Fx kan nogle unit link produkter have et større indhold af europæiske aktiver, et større fokus på investeringer i udviklingslande, eller en større andel af investeringer i specifikke sektorer.

Pensionsordning:

Begrebet anvendes om den pensionsordning som virksomheden indgår aftale om sammen med pensionselskabet. Pensionsordningen vil ofte indeholde forskellige pensionsprodukter, herunder tilbud om forskellige grad af valgfrihed. Valgfriheden kan fx vedrøre forskellig grad af risikovillighed eller bæredygtighed.

Pensionsprodukt:

Begrebet anvendes om det specifikke pensionsprodukt som den enkelte pensionskunde vælger indenfor den pensionsordning som virksomheden har indgået med pensionsudbyderen. Pensionsproduktet kan eksempelvis være et produkt, som består 25% af et særligt bæredygtigt investeringsprodukt samt 75% af et standard (knap så bæredygtigt) investeringsprodukt.

Paris-kompatibelt:

Begrebet anvendes om pensionsprodukter hvor det på baggrund af videnskabelige beregninger er klart defineret hvordan investeringernes CO₂-fodaftryk bliver sænket henover en årrække, og hvor reduktionsgraden er i overensstemmelse med hvordan det globale CO₂-budget skal reduceres, hvis Paris-aftalens mål om 1,5 graders global opvarmning skal indfries.

Standard pensionsprodukt:

Begrebet anvendes for det standard produkt som pensionsmodtageren i udgangspunktet vil få tildelt, hvis denne ikke aktivt selv tilvælger en ændring af produktet, fx at det skal være særligt bæredygtigt. Standard produktet vil typisk bestå af en bredt sammensat portefølje, og den vil ofte også have et større CO₂-fodaftryk, hvis der ikke er foretaget et særligt fravalg af virksomheder med et stort CO₂-fodaftryk.

INDTÆNK
KLIMAET
I AL
INVESTERING

5. Baggrund

5.1 Paris-aftalen forpligter: De finansielle pengestrømme skal understøtte Paris-aftalen

Med vedtagelsen af Paris-aftalen har verdens regeringer forpligtet sig til at sikre at de offentlige og private pengestrømme understøtter målene i Paris-aftalen. Som langsigtede investorer, og med en samlet forvaltning på ca. 4.600 milliarder kroner, så har danske pensionselskaber et særligt stort ansvar for at sikre at deres investeringer bidrager til at støtte op om Paris-aftalen, herunder ved at sikre at investeringer flyttes fra fossile selskaber til grønne teknologier.

5.2 Det Internationale Energi Agentur (IEA) tilsiger et hurtigt skifte fra fossil energi til grøn energi

Det Internationale Energi Agentur offentliggjorde den 18. maj 2021 sin længe ventede 1,5 grader-scenarie rapport "Net Zero by 2050" (1). IEAs rapporter er meget væsentlige, da de anvendes af regeringer, virksomheder og finansielle institutioner over hele verden til at retfærdiggøre deres investeringsbeslutninger og heraf følgende CO2-udledninger. Særligt IEA rapporternes høje detaljeringsgrad gør det muligt for investorer at benchmarke eller sammenligne virksomhedernes planer for at støtte op om målene i Paris Aftalen. IEA-rapporten fremviser et udviklingsscenarie med "den mest teknisk gennemførlige, omkostningseffektive og socialt acceptable" måde at holde sig under 1,5 grader-grænsen. Rapporten slår fast, at målet om 1,5 grader kræver et fuldt stop for nye fossile investeringer. IEAs vigtigste konklusioner, inklusive målsætninger for de enkelte sektorer, bør danne grundlag for det aktive ejerskab som danske pensionselskaber udfører overfor de virksomheder som de ejer (2).

5.3 De kommercielle danske pensionselskaber forpligter sig i stigende grad på klima, men er ikke i mål

Der påligger danske pensionselskaber et stort ansvar for at sikre Paris-kompatible pensionsprodukter. De danske pensionselskaber har da også i stigende grad taget dette ansvar på sig, blandt andet ved at vedtage investeringsstrategier med en målsætning om at understøtte Paris-aftalen. Størstedelen af danske virksomheder tegner i dag pensionsordning hos de 5 pensionselskaber (PFA, Danica Pension, AP Pension, Velliv og TopDanmark). Kun 3 af disse 5 pensionselskaber har tilsluttet sig et af de 2 internationale investorkoalitioner Net Zero Asset Owner Alliance (NZAOA) eller IIGCC Paris Aligned Investment Platform (PA II). Begge initiativer forpligter sig på at efterleve Paris-aftalens målsætninger (3), ligesom de forpligter pensionselskaberne til at sætte både kort- og langsigtede målsætninger for deres investeringer, samt for deres aktive ejerskab. Disse 5 pensionselskaber forvalter omkring 1.600 Milliarder kroner, hvoraf omkring 22 milliarder kroner er placeret i noterede aktier og obligationer i den fossile industri (4), se tabel 5.1.

Tabel 5.1: Udvalgte nøgletal og bedømmelser af arbejdet med Paris-kompatibilitet blandt de 5 største danske pensionselskaber som udbyder virksomhedspensionsordninger:

	Forvaltet formue (Mia DKK)	Medlem af NZAOA	Medlem af IIGCC PAII	Sat mål om Net Zero i 2050	Fastsat 2025 interim mål om CO2-reduktion*	Fossil andel af investeringer i aktier og obligationer**	WWF klima score 2021***	Score for det aktive ejerskab overfor fossile selskaber****
AP Pension	168	NEJ	JA	JA	NEJ	0,92%	11	Ikke vurderet
Danica Pension	466	JA	NEJ	JA	JA (-15 til -35%)	4,41%	11	Middel
PFA	601	JA	NEJ	JA	JA (-29%)	4,30%	11	Lav
Topdanmark	75	NEJ	NEJ	JA	NEJ	4,02%	11	Lav
Velliv	272	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	3,56%	8	Lav

*Reduktionsmål varierer for forskellige sektorer (fx energi, transport mv.)

**Fossil No Future database (4)

***Score for Pensionselskabets arbejde med klima ifølge WWF Pensionsrundspørge 2021 (5)

****Vurdering af aktivt ejerskab ifølge rapporten Their Votes Our Future, udgivet af AnsvarligFremtid (6)

5.4 Det halter alvorligt med pensionsselskabernes aktive ejerskab

Der er en stigende erkendelse af, at i takt med at den grønne omstilling skal accelereres, så vil det i særlig grad udfordre selskaber indenfor den fossile sektor. Nogle virksomheder indenfor denne sektor har da også allerede taget væsentlige skridt til at omstille sig i en grønnere retning. Andre selskaber hænger dog stadig fast i en udpræget fossil-baseret forretningsmodel og lobbyer ihærdigt mod den grønne omstilling. Der er derfor behov for et stærkt øget pres fra sådanne selskabers aktionærer for at sikre at virksomhederne påbegynder en hastig omstilling. En del investorer har allerede frasolgt investeringer i sådanne virksomheder, hvor dialogen med virksomheden overhovedet ikke har flyttet selskabet. Langt størstedelen af danske pensionsselskaber vurderer dog, at en passende kombination af aktivt ejerskab, eventuelt kombineret med trussel om frasalg, udgør nøgleredskaberne til at flytte virksomheder i en grønnere retning. På trods af denne enighed, så er det langt fra alle danske pensionsselskaber som arbejder tilstrækkeligt ihærdigt med det aktive ejerskab så det for alvor hjælper med at tvinge selskaberne i en grøn retning.

I en undersøgelse af, hvordan 16 danske pensionsselskaber stemte på 2021 generalforsamlingerne i 10 store internationale olie/gas-selskaber, blev der fundet meget bekymrende resultater. På trods af, at danske pensionsselskaber har udsendt klare løfter om at støtte Paris-aftalen, så støtter og blåstempler de fleste danske pensionsselskaber er flere tilfælde stadig fossilvirksomhedernes utilstrækkelige klimahandleplaner. Eksempelvis var der kun få danske pensionsselskaber, såsom PKA, Topdanmark og Industriens Pension, som stemte imod Shells og Totals utilstrækkelige klimahandleplaner (se nedenstående tabel 5.2). Der er altså et klart behov for at pensionsselskaberne øger deres krav til de fossile selskaber, hvis der skal være troværdighed om pensionsselskabernes udmeldinger om, at de arbejder for at indfri Paris-aftalen (6).

Tabel 5.2. Danske pensionsselskabers stemmeafgivning omkring Shell og Totals klimahandlingsplaner ved generalforsamlingerne i 2021.

Pension Fund	Shell Shell's Corporate Climate Strategy Voting			TOTAL Total's Corporate Climate Strategy Voting		
	Equity Investment (M DKK)	For	Against	Equity Investment (M DKK)	For	Against
AkademikerPension	-	-	-	-	-	-
AP Pension	-	-	-	-	-	-
ATP	-	-	-	-	-	-
Danica Pension	44	✗		244	✗	
Industriens Pension	113		✓	70		✓
Lægernes Pension	7	✗		6	✗	
Lærernes Pension	-	-	-	-	-	-
P+	-	-	-	-	-	-
PBU	-	-	-	-	-	-
Pensam	10	✗		10	✗	
PensionDanmark	69	✗		-	-	-
PFA	954	✗		1030	✗	
PKA	52		✓	44		✓
Sampension	136	✗		-	-	-
Topdanmark	-	-	-	171		✓
Velliv	16	✗		131	✗	
Total (Million DKK)	1401			1706		

Signaturforklaringer: ✓ anfører stemmeafgivning *imod* en utilstrækkelig klimastrategi;

X anfører stemmeafgivning *for* en utilstrækkelig klimastrategi

5.5 AnsvarligFremtids anbefalinger for forventningskrav til sikring af Paris-kompatibilitet

Siden indgåelsen af Paris-aftalen i 2015 er der i tiltagende grad sket en løbende konkretisering af, hvordan man kan definere Paris-kompatibilitet. Endnu er der ingen danske pensionselskaber som har offentliggjort en definition af Paris-kompatibilitet for deres investeringer. Baseret på den seneste videnskab på området, herunder særligt anbefalingerne fra Det Internationale Energi Agenturs 1,5 grader-scenarie rapport "Net Zero by 2050", så har AnsvarligFremtid defineret en række foreløbige anbefalinger til pensionselskabernes investeringer, herunder deres transparens for at kunne hævde Paris-kompatibilitet (Se appendix 11.3) (7). Det er formodningen at man i tiltagende grad vil være i stand til at præcisere hvordan man bør dokumentere Paris-kompatibilitet i forhold til pensionsprodukter, men at disse forventningskrav udgør et godt udgangspunkt.

5.6 Bæredygtighed bør være udgangspunktet for en pensionsordning – ikke et individuelt tilvalg.

Hvis verden skal sikre en rettidig grøn omstilling, og hvis vi som nation skal leve op til vores forpligtelser om at sikre at de offentlige og private pengestrømme understøtter målene i Paris-aftalen, så hviler der et stort ansvar på pensionudbydere for at levere Paris-kompatible pensionsordninger. Tilsvarende er det op til de virksomheder der tegner pensionsordninger for deres ansatte at efterspørge Paris-kompatible pensionsinvesteringer. Tidligere har danske virksomheder tøvet med at sætte klima- og bæredygtighedskrav til deres pensionsordninger (8), men det er gradvist ændret over de seneste år, hvilket er positivt. De stigende forventninger har således ført til, at alle de kommercielle pensionselskaber som PFA, Danica Pension, AP Pension, Velliv og TopDanmark nu tilbyder valgfrie særligt klimavenlige pensionsprodukter til deres kunder (9). Men på trods af en stigning i antallet af kunder der vælger grønne pensionsprodukter (10), så er det hos fx PFA endnu kun 20.000 kunder der har valgt det grønne produkt (svarende til ca. 2% af PFAs kunder), mens resten stadig har deres pensionsopsparing i PFAs mere klimaskadelige standard produkt (11). Ydermere viser en rundspørge fra YouGov i september 2021 at hele 40% af danskerne slet ikke kender til begrebet "bæredygtige investeringer", og kun 4% oplyser at de har valgt et pensionsprodukt med et bæredygtigt fokus (12). Så selvom fremkomsten af disse valgfrie grønne pensionsprodukter er et skridt i den rigtige retning, så er utilstrækkeligt til at sikre at den samlede danske investeringsformue bliver investeret Paris-kompatibelt. Verdensnaturfredningsforeningen WWF har også i deres seneste pensionsrundspørge vurderet, at danske pensionsinvesteringer endnu er langt fra i mål i forhold til at indfri målene i Paris-aftalen (5). Derfor bør udgangspunktet nødvendigvis være at samtlige tilbudte pensionsprodukter i udgangspunktet skal være Paris-kompatible, og ikke være baseret på frivilligt tilvalg (9).

5.7 Virksomheder bør indtænke valg af pensionsordning som del af selskabets bæredygtighedsstrategi

Danske virksomheder inkluderer i stigende grad bæredygtighed som et kriterie i valg af leverandører af varer og tjenesteydelser, og det bør også være udgangspunktet i udvælgelsen af leverandører af pensionsydelser. For at sikre et vedvarende højt fokus på emnet, så bør det være en del af selskabets bæredygtighedsstrategi. I Danmark sender virksomhederne typisk deres pensionsordning i udbud hvert 2-5 år, men der er eksempler på pensionsordninger der løber i op til 7 år. Som udgangspunkt er det virksomheden der forhandler den overordnede pensionsordning på plads, hvorefter ansvaret for rådgivning af medarbejderens konkrete valg af pensionsprodukt varetages af det valgte pensionselskab, dog indenfor de overordnede rammer defineret i den aftalte virksomhedspensionsordning. Virksomheden selv har normalt ikke adgang til konkret viden om, præcist hvilke pensionsprodukter (fx grad af risiko og bæredygtighed) som hver enkelt medarbejder har valgt, eller hvordan valg af pensionsprodukt ser ud på tværs af hele virksomhedens medarbejderstab.

Alligevel har virksomheden rigtig gode muligheder for at påvirke bæredygtigheden af de ansattes samlede pensionsinvesteringer, særligt ved at efterspørge bæredygtige pensionsprodukter, og dels ved at facilitere medarbejderne til at tilvælge høj grad af bæredygtighed i valg af investeringsprodukt. Særligt når virksomhederne i fællesskab fremsætter deres forventningskrav til pensionsudbydere, så vil det øge sandsynligheden for at pensionsudbydere vil efterleve virksomhedernes ønsker.

For de ganske mange danske virksomheder som ser sig selv som en del af løsningen på klimakrisen ved at levere produkter og services der understøtter den grønne omstilling, så kan en ikke-bæredygtig pensionsordning i princippet være med til at underminere virksomhedens egen bæredygtige udvikling, fordi pensionsinvesteringerne bidrager til at fortsætte investeringer i klimaskadelige virksomheder, som blokerer for den grønne omstilling. Deraf følger, at man som en ansvarlig virksomhed har en egen interesse i at sikre at alle de pensionsprodukter som deres ansatte bliver tilbudt, er fuldt ud Paris-kompatible. Kun i tilfælde af at nogle af de ansatte måtte efterspørge andre typer produkter som ikke nødvendigvis er fuldt Paris-kompatible (fx mine-selskaber der udvider kulminer), så bør virksomheden overveje at stille sådanne produkter til rådighed. Rigtig mange større danske virksomheder har i øvrigt allerede erklæret sig som en del af den grønne omstilling, og en stor del har endda tilsluttet sig det globale netværk af virksomheder som har forpligtet sig til at indfri Paris-aftalen, nemlig Science Based Targets initiativet (SBTi) (13). Der er således rigtig gode argumenter for, at danske virksomheder i fællesskab bør forhandle sig frem til Paris-kompatible pensionsordninger.

5.8 Virksomheder bør rådføre sig med deres ansatte og deres ønsker

En pensionsordning tjener det hovedformål at sikre arbejdstagerne en god pensionsopsparing, og det påhviler derfor pensionsudbydere at efterleve princippet om "fiduciary duty". Ifølge den seneste fortolkning af dette begreb, så indebærer det en forpligtelse om også at inkludere ansvarlighedshensyn i investeringerne (14), og derfor bør pensionsudbydere sikre sig at pensionskunderne tages med på råd. Der foreligger ikke umiddelbart nogle offentligt tilgængelige undersøgelser om virksomhedspensionstageres forventninger til hensyn om klima og bæredygtighed i deres pensionsopsparing, men både pensionskasserne P+ og AkademikerPension har gennemført sådanne typer rundspørger. Pensionskassen P+ som administrerer pensioner for jurister, økonomer, civil- og akademi-ingeniører har således ad flere omgange gennemført medlemsundersøgelser af medlemmernes holdninger og ønsker til bæredygtighed i investeringerne. I en Epinion-rundspørge i oktober 2019 anførte 74 % af medlemmerne, at de finder det "helt afgørende" eller "væsentligt" at investere i vedvarende energi (f.eks. energi fra vind og sol), mens kun 9% mener, at det er "uvæsentligt" eller "helt uvæsentligt" (15). I en efterfølgende medlemsundersøgelse i 2021 udført af Megafon og baseret på spørgsmålet: "Er P+'s indsats og arbejde med ansvarlige investeringer efter din mening på et passende niveau, eller skal P+ gøre mere eller mindre?" svarede 14% "Meget mere", 29% svarede "Mere", 42% svarende "passende niveau". Der var altså kun 15% der mente, at der skal gøres mindre eller meget mindre (hhv. 9% "mindre" og 6% "meget mindre"). I den samme undersøgelse svarerede kun 15%, at P+ udelukkende skal fokusere på at skabe højst muligt afkast uafhængigt af, hvilke selskaber der investeres i, mens 85% ønsker en stærk indsats af det aktive ejerskab eller et umiddelbart frasalg af kontroversielle selskaber (16).

Tilsvarende har man i en undersøgelse blandt Akademikerpensions 150.000 medlemmer fundet at bæredygtighed er vigtigt. Hele 65 pct. af medlemmerne finder at bæredygtighed er "meget vigtig", mens yderligere 26 pct. kalder emnet "ret vigtig" (17). Selvom undersøgelserne har visse mangler, herunder lav svarprocent, så peger de entydigt på, at der blandt almindelige pensionskunder er et meget stort ønske om at pensionsordningen skal være bæredygtig og klimavenlig. Der er næppe nogen grund til at antage at pensionskunder tilknyttet virksomhedspensionsordninger ikke også har tilsvarende ønsker og forventninger til deres pensionsordning. Udgangspunktet bør derfor være, at alle tilbydes en Paris-kompatibel pensionsopsparing.

5.9 Formålet med rundspørgen

Hvis Danmark skal leve op til sine forpligtelser i Paris-aftalen, så er det en klar forudsætning at pensionsudbydere og de virksomheder der tegner pensionsordninger for deres ansatte opnår en fælles forståelse af vigtigheden af at det sikres at pensionsordningen bidrager til at indfri dette mål. Der er imidlertid ikke tidligere gennemført nogen kortlægning af, hvordan danske virksomheder arbejder med at sikre bæredygtige og klimavenlige pensionsordninger til deres ansatte. Denne rundspørge har derfor til formål at belyse hvor langt 24 af de største og mest bæredygtige danske virksomheder er kommet i forhold til arbejdet med at integrere de ansattes pensionsordninger i virksomhedernes bæredygtighedsstrategi og sikre at de ansatte som udgangspunkt bliver tilbudt et pensionsprodukt der understøtter Paris-aftalen.

6. Rundspørge spørgsmål til virksomhederne

Formålet med rundspørgen har været at få et første indblik i om og hvordan store danske virksomheder arbejder med at indtænke bæredygtighed og klima i deres valg af pensionsordning til deres ansatte. Formålet er ydermere at samle erfaringerne på området med henblik på at udbrede viden på området og etablere og udbrede en "best practice", som alle danske virksomheder kan drage nytte af. I forbindelse med udarbejdelse af rapporten har vi desuden været i dialog med både PFA og Danica Pension omkring deres arbejde med at sikre Paris-kompatibilitet for deres investeringer og om de pensionsprodukter som de udbyder.

Det har fra starten været formodningen at ikke alle virksomheder har haft en veldefineret praksis på området, og derfor har vi ved udsendelsen af spørgeskemaet til de enkelte virksomheder understreget at formålet med rundspørgen ikke var at etablere en egentlig rangering af de deltagende virksomheders viden og praksis på området. Således præsenterer denne rapport besvarelserne for hver deltagende virksomhed for nogle af spørgsmålene (spørgsmål 1,2,4,9 og 11), mens besvarelser på andre spørgsmål blot er præsenteret for virksomhederne samlet set (spørgsmål 3,5,6,7,8,10 og 12). Rundspørgen vil forhåbentlig tjene til at inspirere danske virksomheder til at øge og kvalificere deres engagement på området, herunder ved at efterspørge mere klimavenlige pensionsordninger.

For en nærmere gennemgang af rundspørgens spørgsmål henvises til appendix 11.1, ligesom formålet med de enkelte spørgsmål er gennemgået i appendix 11.2.

7. Udvalgelse af virksomheder

7.1 Kvalitativ gennemgang (antal ansatte).

De 24 virksomheder er udvalgt efter deres størrelse, således at de virksomheder med flest ansatte i Danmark er udvalgt baseret på Berlingske Tidendes liste over Danmarks 1000 største virksomheder (18). Virksomheder der vurderes at udtrykke en særlig grøn profil, herunder ved deres tilslutning til Science Based Targets, er desuden prioriteret til at indgå i rundspørgen. For en nærmere gennemgang af de udvalgte virksomheder henvises til appendix 11.4.

7.2 Danske virksomheder har forpligtet sig til ambitiøs klimahandling via Science Based Targets

Den private sektor spiller en afgørende rolle med hensyn til at reducere de globale drivhusgasudledninger og netværket Science Based Targets arbejder derfor med at understøtte virksomheder til at levere deres bidrag til at indfri klimamålene. Science Based Targets giver virksomheder en klart defineret vej til at reducere deres drivhusgasudledninger i overensstemmelse med Parisaftalens mål, og målene hjælper virksomhederne til at forhindre de værste virkninger af klimaændringer og fremtidssikre virksomhedens vækst.

Mere end 2.000 virksomheder over hele verden har idag tilsluttet sig Science Based Targets-initiativet (SBTi). En virksomheds mål betragtes som "videnskabeligt baserede", hvis de er i overensstemmelse med, hvad den nyeste klimavidenskab anser for nødvendig for at opfylde målene i Parisaftalen, altså at begrænse den globale opvarmning til et godt stykke under 2°C over det førindustrielle niveau og fortsætte bestræbelserne på at begrænse opvarmningen til 1,5°C. At sætte Science Based Targets består af følgende femtrins proces:

- 1) Forpligtelsen: At indsende et brev om virksomhedens hensigt om at sætte et videnskabeligt baseret mål
- 2) Udvikle målsætning: At arbejde på at fastsætte et reduktionsmål i overensstemmelse med SBTi's kriterier
- 3) Indsende mål: At indsende virksomhedens reduktionsmål til SBTi til officiel godkendelse
- 4) Kommunikere: Virksomheden bekendtgør sin målsætning og informerer sine interessenter
- 5) Afrapportere: At udgive en årlig afrapportering af virksomhedens udledninger og årlige fremskridt

Omtrent 50 danske virksomheder har tilsluttet sig Science Based Targets, herunder 20 ud af de 24 virksomheder der indgår i denne virksomhedsrundspørge (se appendix 11.4).

7.3 Metode

Rundspørgen er tilsendt virksomhederne omkring den 8. oktober 2021, og med en ønsket besvarelse senest 1. december 2021. I alt 9 virksomheder har leveret en fuld besvarelse af spørgeskemaet (COOP, JYSK, Grundfos, Pandora, Ørsted, VKR, ISS, COWI, Vestas), mens de øvrige virksomheder ikke har (A.P. Møller Mærsk, Novo Nordisk, DSV Panalpina, Danfoss, Rockwool, Siemens Gamesa, Carlsberg, Lego, Arla Foods, Salling Group, Danish Crown, IKEA, Novozymes, Chr. Hansen og Bestseller). Enkelte har desuden tilsendt supplerende informationer helt frem til 22 marts 2022. Det har typisk været ansatte i virksomhedernes kommunikations- eller presseafdeling og/eller HR-afdelingen der har bidraget til at besvare spørgsmålene.

**NOVO
NORDISK**

ØRSTED

MÆRSK

ISS

VESTAS

DSV

CARLSBERG

GRUNDFOS

ROCKWOOL

DANFOSS

**SIEMENS
GAMESA**

ARLA

**CHR
HANSEN**

IKEA

BESTSELLER

LEGO

COWI

JYSK

NOVOZYMES

VKR

PANDORA

COOP

**SALLING
GROUP**

**DANISH
CROWN**

8. Resultater

8.1 Overordnede spørgsmål til virksomhedens pensionsstrategi

Spørgsmål 1: "Er de ansattes pensionsordninger indskrevet i virksomhedens bæredygtighedsstrategi? Hvis ja, vær venlig at gengive teksten eller give link til den relevante tekst"

Tabel 8.1: Besvarelser på spørgsmål 1.

Virksomhedsnavn	Pensionsordning indskrevet i bæredygtighedsstrategi	Ikke besvaret
A.P.Møller Mærsk		x
Novo Nordisk		x
Vestas	NEJ	
DSV Panalpina		x
Danfoss		x
Grundfos	NEJ	
Rockwool		x
Siemens Gamesa		x
Ørsted	JA	
Carlsberg		x
Lego		x
COOP Danmark	NEJ	
COWI	NEJ	
Arla Foods		x
VKR Holding (Velux)	NEJ	
Salling Group		x
Danish Crown		x
IKEA Danmark		x
Novozymes		x
Chr. Hansen		x
ISS	NEJ, men på vej	
Lars Larsen Group (Jysk)	NEJ	
Bestseller		x
Pandora	NEJ	

Bemærkninger til besvarelser:

Det er endnu ikke vanlig praksis at indskrive valget af pensionsordning som en del af virksomhedernes bæredygtighedsstrategi. Således har kun 1 (Ørsted) ud af 9 virksomheder (11%) anført, at valget af pensionsordning er indskrevet i virksomhedens bæredygtighedsstrategi. Konkret har Ørsted i sin seneste bæredygtighedsrapportering 2021 indføjet, at man anvender bæredygtighedskriterier på tværs af alle indkøbsprocesser. Blandt de øvrige virksomheder har ISS tilføjet, at man forventer at indføje valg af pensionsordningen i virksomhedens bæredygtighedsstrategi ved den næstkommende revision af strategien. Overordnet betragtet, så bør danske virksomheder i højere grad prioritere og igangsætte en mere strategisk indlejring af virksomhedernes valg af pensionsordning i deres selskabsstrategi.

Spørgsmål 2: "Hvilken/hvilke pensionsudbyder har virksomheden valgt?"

Tabel 8.2: Besvarelser på spørgsmål 2.

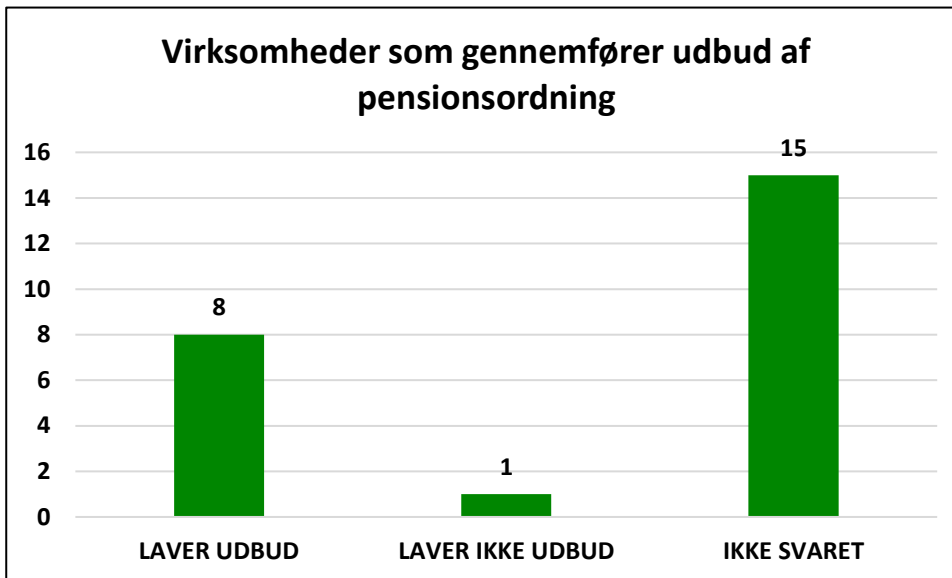
Virksomhedsnavn	Pensionsselskab	Ikke besvaret
A.P.Møller Mærsk	Danica Pension	x
Novo Nordisk	PFA	
Vestas	Danica Pension og Velliv	
DSV Panalpina		x
Danfoss	PFA	
Grundfos	Danica Pension	
Rockwool		x
Siemens Gamesa		x
Ørsted	PFA	
Carlsberg		x
Lego		x
COOP Danmark	AP Pension og PFA	
COWI	Danica Pension	
Arla Foods		x
VKR Holding (Velux)	PFA	
Salling Group		x
Danish Crown	Danica Pension	
IKEA Danmark		x
Novozymes	Danica Pension	
Chr. Hansen	PFA	
ISS	Velliv	
Lars Larsen Group (Jysk)	PFA	
Bestseller		x
Pandora	PFA	

Bemærkninger til besvarelser:

Valg af pensionsselskab er blevet oplyst af 15 af de adspurgte virksomheder. Blandt de indkomne besvarelser har 8 virksomheder (53%) oplyst at de har deres pensionsordning hos PFA, 5 (33%) hos Danica Pension, 2 (13%) hos Velliv og 1 (7%) hos AP Pension. Ingen af virksomhederne har oplyst at de har valgt TopDanmark som pensionsselskab. Denne fordeling afspejler nogenlunde pensionsselskabernes markedsandele for det samlede danske pensionsmarked som opgjort af brancheforeningen Forsikring og Pension ([18](#))

Spørgsmål 3: "Laver virksomheden udbud, således at flere pensionsudbydere kan byde ind?"

Figur 8.3: Besvarelser på spørgsmål 3.

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de 9 virksomheder der har svaret, har langt størstedelen (8 ud af 9 ~ 89 %) anført at de gennemfører udbud af deres pensionsordning. For de virksomheder som tegner pensionsordninger i tilknytning til fælles arbejdsmarkeds overenskomstaftaler, så ligger valg af pensionselskab ofte bundet til ansættelseskontrakten, hvorfor der ikke gennemføres et egentligt udbud.

Spørgsmål 4: "Hvor højt prioriteret har hensynet til klima og bæredygtighed været i virksomhedens seneste valg af pensionsudbyder? (sæt kryds)"

Tabel 8.4: Besvarelser på spørgsmål 4.

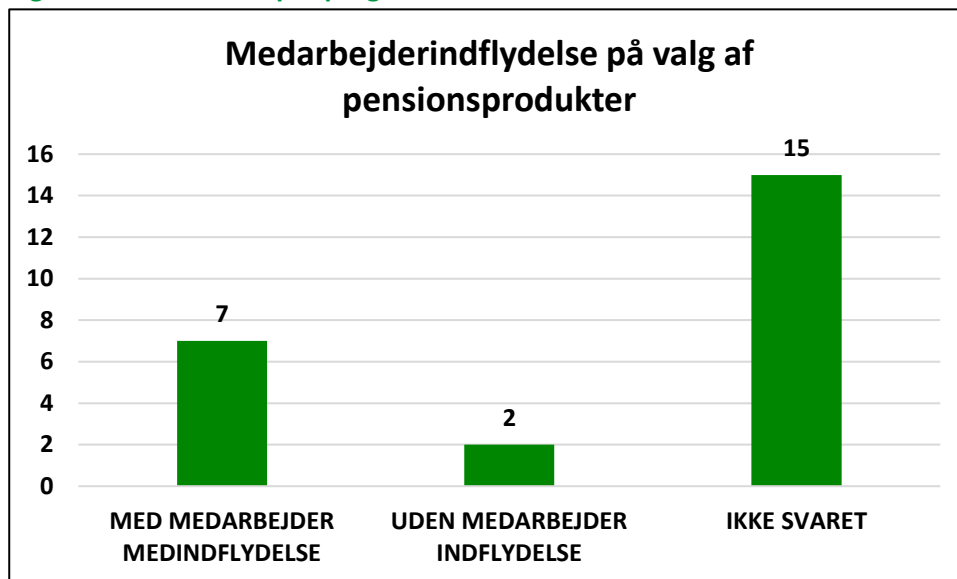
Virksomhedsnavn	Højest prioriteret	Blandt højest prioriteret	Ikke særligt prioriteret	Ikke besvaret
A.P.Møller Mærsk				X
Novo Nordisk				X
Vestas		X		
DSV Panalpina				X
Danfoss				X
Grundfos		X		
Rockwool				X
Siemens Gamesa				X
Ørsted		X		
Carlsberg				X
Lego				X
COOP Danmark			X	
COWI		X		
Arla Foods				X
VKR Holding (Velux)			X	
Salling Group				X
Danish Crown				X
IKEA Danmark				X
Novozymes				X
Chr. Hansen				X
ISS			X	
Lars Larsen Group (Jysk)			X	
Bestseller				X
Pandora		X		

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de 9 modtagne besvarelser anfører halvdelen (5 ud af 9) at klima og bæredygtighed har indgået som én af de vigtigste parametre. Tilsvarende har knap halvdelen (4 ud af 9) anført at klima og bæredygtighed ikke har været særligt prioriteret. Ingen har svaret at klima og bæredygtighed vægtede højest. Eftersom pensionsaftaler oftest løber over typisk 3-5 år, så kan virksomheden naturligvis sagtens øge sit fokus på klima og bæredygtighed i perioden frem mod næste pensionsudbud og valg af ny pensionsudbyder.

Spørgsmål 5: "Har virksomhedens ansatte haft medindflydelse på valg af pensionsprodukter?
Hvis ja, hvordan har man sikret at disse ansatte var tilstrækkeligt informeret til at træffe deres valg?"

Figur 8.5: Besvarelser på spørgsmål 5.

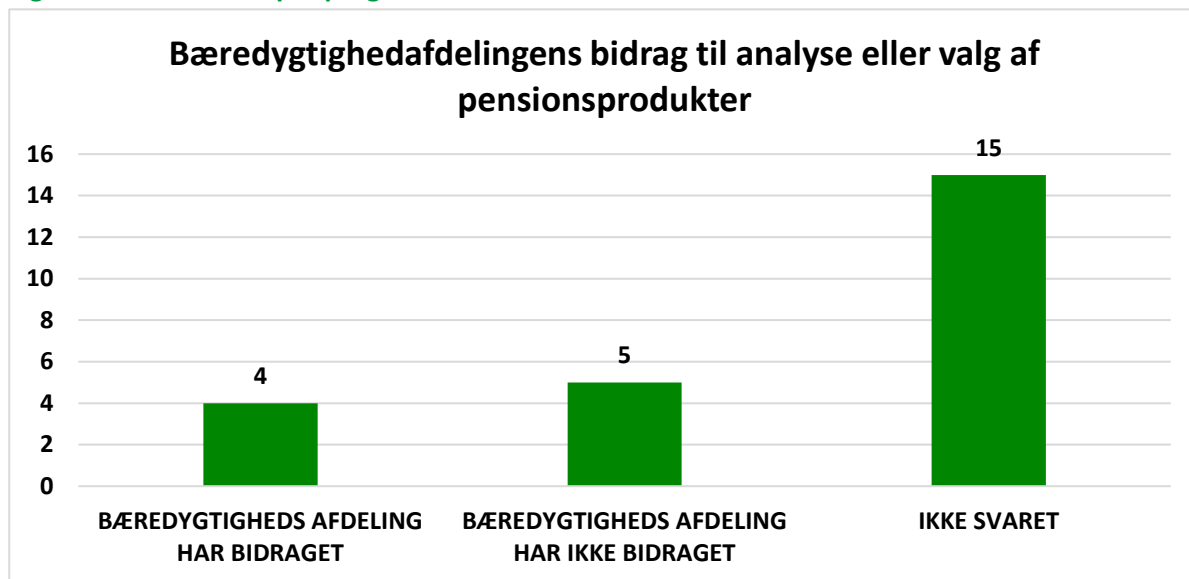

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de adspurgte virksomheder anfører et stort flertal (7 ud af 9, svarende til 78%) at de ansatte har været inddraget i drøftelser omkring pensionsordningerne. Det er dog meget forskelligt hvilke ansatte der har været inddraget, samt hvordan og hvor meget de er blevet inddraget. Nogle virksomheder har inddraget tillidsrepræsentanter, medarbejderudvalg eller en fagforening i drøftelserne omkring valg af pensionsudbydere. Andre har mere fokus på rådgivningen af medarbejderne, eksempelvis ved afholdelse af pensionsrådgivningsmøder samt deling af materiale på intranet. Ørsted tilbyder desuden de ansatte at deltage i webinarer om ESG. Flertallet af virksomhederne lægger dog vægt på at den enkelte får adgang til individuel rådgivning hos den valgte pensionsudbydere, hvor det ultimativt er op til den enkelte ansatte at vælge egen investeringsprofil, herunder valg omkring særlige hensyn til risikoprofil og bæredygtighed.

Spørgsmål 6: "Har virksomhedens bæredygtighedsafdeling bidraget til analyse eller valg af pensionsprodukter?"

Figur 8.6: Besvarelser på spørgsmål 6.

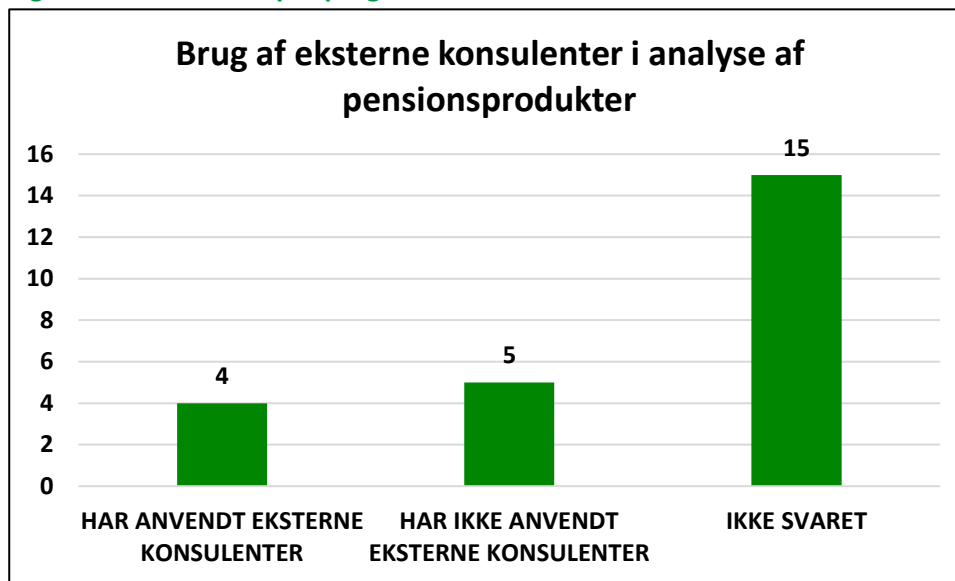

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser er det et mindretal af virksomhederne (4 ud af 9, svarende til 44%) der anfører, at deres bæredygtighedsafdeling har bidraget til analyse eller valg af pensionsprodukter.

Spørgsmål 7: "Har virksomheden benyttet uafhængige konsulenter til at analysere graden af klima- og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud?"

Figur 8.7: Besvarelser på spørgsmål 7.

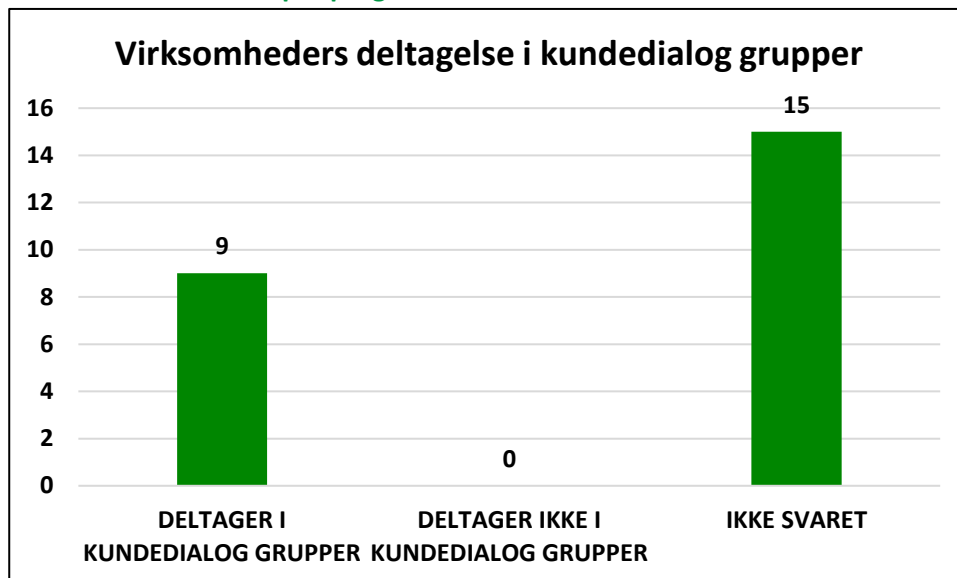

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser er der 4 virksomheder der anfører, at de benytter eksterne konsulenter til at analysere graden af klima- og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud. Størsteparten (5 ud af 9) anvender altså ikke eksterne konsulenter, hvorfor valg af pensionsordning i udgangspunktet baseres på virksomhedens egen vurdering af de tilbudte pensionsprodukter.

Spørgsmål 8: "Pensionsudbyderen PFA har en såkaldt dialoggruppe med 70 repræsentanter fra deres kundekreds, hvor man som kunde kan ytre sine ønsker til pensionsproduktet. Deltager virksomheden i denne type dialog med sin pensionsudbyder?"

Tabel 8.8: Besvarelser på spørgsmål 8.

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser har alle 9 virksomheder anført, at de deltager i kundedialog grupper. Rundspørgen viser ydermere, at denne type dialog med pensionsudbyderen finder sted både hos PFA, Danica Pension, Velliv og AP Pension.

Spørgsmål 9: "Er der mulighed for at den ansatte kan tilvælge et særligt klimavenligt eller bæredygtigt pensionsprodukt under den pensionsordning som virksomheden har valgt (se reference 1 i noterne herunder)? Hvis ja, specificer navnet på produktet/produkterne"

Tabel 8.9: Besvarelser på spørgsmål 9.

Virksomhedsnavn	Ansatte kan tilvælge et særligt klimavenligt produkt	Ikke besvaret	Bæredygtigt produkt
A.P.Møller Mærsk		x	
Novo Nordisk		x	
Vestas	JA		Danica Bæredygtigt Valg / Velliv Vækstpension Aftryk
DSV Panalpina		x	
Danfoss		x	
Grundfos	JA		Danica Bæredygtigt Valg
Rockwool		x	
Siemens Gamesa		x	
Ørsted	JA		PFA Klima Plus
Carlsberg		x	
Lego		x	
COOP Danmark	JA		PFA Klima Plus / AP bæredygtig
COWI	JA		Danica Bæredygtigt Valg
Arla Foods		x	
VKR Holding (Velux)	JA		PFA Klima Plus
Salling Group		x	
Danish Crown		x	
IKEA Danmark		x	
Novozymes		x	
Chr. Hansen		x	
ISS	JA		Velliv VækstPension Aftryk
Lars Larsen Group (Jysk)	JA		
Bestseller		x	
Pandora	JA		PFA Klima Plus

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser har alle 9 virksomheder anført, at deres ansatte har mulighed for at tilvælge at en del af deres pensionsinvesteringer kan placeres i et særligt bæredygtigt produkt. Flere af virksomhederne anfører desuden, at netop muligheden for at kunne lave et særligt tilvalg af høj bæredygtighed har vægtet højt i deres valg af pensionsudbyder.

Spørgsmål 10: "Har de pensionsprodukter, som virksomheden tilbyder de ansatte, en fastsat andel af et særligt bæredygtigt eller klimavenligt produkt? Hvis ja, specificer andelen og hvilke ansatte det gælder for"

Figur 8.10: Besvarelser på spørgsmål 10.

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser er der 4 virksomheder der som udgangspunkt anbefaler de ansatte at placere en minimumsandel af deres investering i et særligt bæredygtigt produkt. For flere virksomheder gælder det, at man i udgangspunktet tildeler medarbejderen et pensionsprodukt hvor andelen af særligt bæredygtige investeringer udgør 25% af pensionsopsparingen, men hvor det er muligt for medarbejderen at øge det til 100%, eller sænke det til 0%.

8.2 Spørgsmål til virksomhedens krav om Paris-kompatibilitet

Spørgsmål 11: "Har virksomheden fremført en generel forventning om at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible?"

Tabel 8.11: Besvarelser på spørgsmål 11.

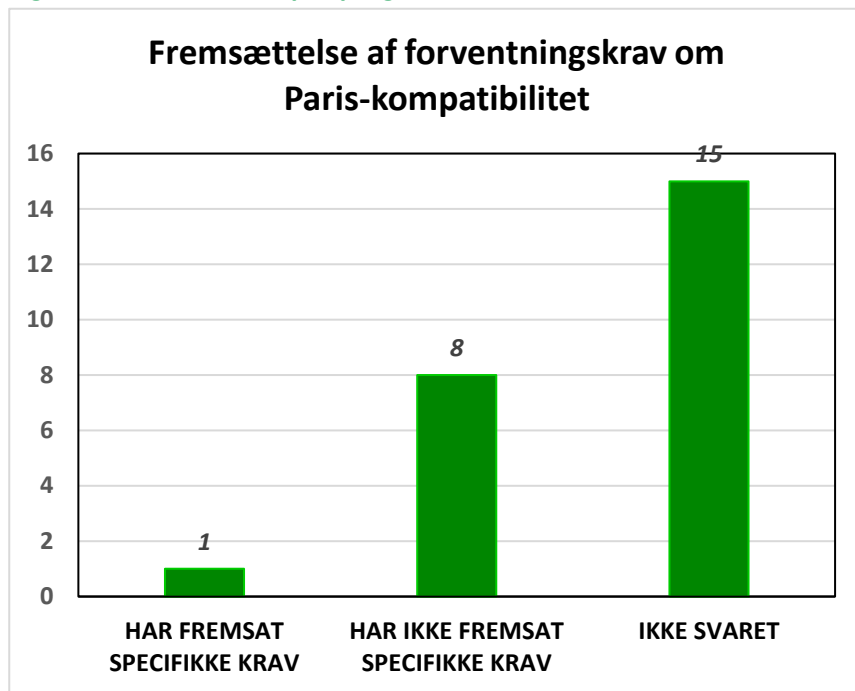
Virksomhedsnavn	Har virksomheden fremført en generel forventning om Paris-kompatibilitet?	Ikke besvaret
A.P.Møller Mærsk		x
Novo Nordisk		x
Vestas	Til dels	
DSV Panalpina		x
Danfoss		x
Grundfos	NEJ	
Rockwool		x
Siemens Gamesa		x
Ørsted	JA	
Carlsberg		x
Lego		x
COOP Danmark	Til dels	
COWI	NEJ	
Arla Foods		x
VKR Holding (Velux)	Til dels	
Salling Group		x
Danish Crown		x
IKEA Danmark		x
Novozymes		x
Chr. Hansen		x
ISS	NEJ, ikke endnu	
Lars Larsen Group (Jysk)	NEJ	
Bestseller		x
Pandora	NEJ	

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser er der kun én virksomhed (Ørsted) som svarer, at man har stillet forventning om at de tilbudte pensionsprodukter er Paris-kompatible. Dette forventningskrav gælder dog ikke for samtlige pensionsprodukter i Ørsteds pensionsordning. Blandt de øvrige virksomheders besvarelser har man enten kun til dels (3 besvarelser), eller slet ikke (5 besvarelser) fremført en forventning om at pensionsproduktet er Paris-kompatibelt.

Spørgsmål 12: "Har virksomheden fremsat konkrete krav med henblik på at sikre at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible? Hvis ja, anfør hvilke krav man har fremsat"

Figur 8.12: Besvarelser på spørgsmål 12.

Bemærkninger til besvarelser:

Blandt de indkomne 9 besvarelser er der kun én virksomhed (Ørsted) som svarer, at man har fremført specifikke krav for at sikre at de tilbudte pensionsprodukter er Paris-kompatible. Dette forventningskrav gælder dog ikke for samtlige pensionsprodukter i Ørsteds pensionsordning. Alle øvrige virksomheder har svaret at man ikke har fremført specifikke krav til sikring af Paris-kompatibilitet, og således havde ingen virksomheder fremført nogle af de eksempler til forventningskrav som AnsvarligFremtid anbefaler at fremføre.

9. Konklusioner og diskussion

1) Valg af pensionsordning indgår sjældent i danske virksomheders bæredygtighedsstrategi

Rundspørgeren viser ret klart, at valg af pensionsordning oftest ikke indgår som en integreret del af danske virksomheders bæredygtighedsstrategi. Således anfører kun 1 ud af 9 virksomheder, at valg af pensionsordning indgår som et element i bæredygtighedsstrategien, og under halvdelen af virksomhederne trækker på den knowhow som virksomhedens egne bæredygtighedsafdeling måtte kunne bidrage med, i valget af pensionsordning. Det synes således klart, at danske virksomheder fremadrettet bør lægge langt mere fokus på at sikre at virksomhedens pensionsordning understøtter Paris-aftalen, sådan at den finansielle sektor og Danmarks som nation kan leve op til forpligtelsen om, at de finansielle strømme skal understøtte Paris-aftalen.

2) Virksomhedernes fokus på bæredygtighed er fokuseret på at sikre frivilligt tilvalg af bæredygtighed

Virksomhedernes fokus på bæredygtighed i valg af pensionsordning synes at være stigende, men det er endnu kun omkring halvdelen af virksomhederne som har anført at bæredygtighed og klima har været en vigtig parameter ved virksomhedens seneste valg af pensionsordning. Virksomhedernes fokus har derfor primært centreret sig om at sikre at den enkelte medarbejder har mulighed for at tilvælge et særligt grønt/bæredygtigt pensionsprodukt. Det har dog vist sig, at det endnu kun er et lille mindretal af pensionskunderne som reelt også foretager denne type tilvalg. At fokusere på frivillighed er derfor ikke tilstrækkeligt til at sikre mere bæredygtige investeringer, og der er derfor et klart behov for, at virksomhederne efterspørger pensionsordninger der som udgangspunkt understøtter Paris-aftalen for alle ansatte.

3) Virksomhedernes dialog og rådførelse er typisk begrænset til pensionsudbydere og ansatte

Størstedelen af virksomhederne anfører, at de løbende er i dialog med deres ansatte omkring deres ønsker til pensionsordning, ligesom størstedelen af virksomhederne indgår i en løbende dialog med deres nuværende pensionsudbyder. Rundspørgeren efterlader dog klart det indtryk, at denne dialog er begrænset, og at virksomhederne primært fokuserer på at den ansatte har mulighed for at få individuel rådgivning fra pensionsudbyderen. Der er således ingen af virksomhederne som anfører at de systematisk undersøger deres ansattes ønsker til virksomhedens valg af pensionsprodukt. Knap halvdelen af virksomhederne anfører, at de benytter eksterne konsulenter til at analysere graden af klimaansvarlighed og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud. De fleste virksomheder er således primært afhængige af pensionsudbydernes informationer når de foretager deres endelige valg af pensionsudbyder og pensionsordning. Der synes altså at være et ikke-udtømt potentiale i at trække på uafhængige tredjeparter med indsigt i ansvarlige investeringer, forud for at virksomheden træffer beslutning omkring valg af pensionsordninger der understøtte Paris-aftalen.

4) Generelle forventningskrav om Paris-kompatibilitet for investeringer er sjældne

Rundspørgeren viser, at virksomhederne ikke har for vane at stille forventning om at de tilbudte pensionsprodukter eksplicit understøtter klimamålene i Paris-aftalen. Kun én virksomhed (Ørsted) har anført dette ønske, og dette vedrørte kun nogle af de udbudte produkter i virksomhedens pensionsordning. Dog anfører knap halvdelen af virksomhederne, at de generelt forventer en høj grad af bæredygtighed i de pensionsprodukter der udbydes. Rundspørgeren besvarer ikke hvorfor virksomhederne ikke stiller mere eksplicite krav om Paris-kompatibilitet, men det er dog tydeligt, at der er et stort potentiale for, at danske virksomheder i langt højere grad kan efterspørge en højere grad af bæredygtighed af de udbudte produkter, herunder også et eksplicit krav om Paris-kompatibilitet.

5) Virksomheder har ingen praksis for at sætte specifikke krav til sikring af Paris-kompatibilitet

Ingen af de adspurgte virksomheder har overfor pensionselskaberne fremført specifikke krav for at sikre at pensionsproduktet er Paris-kompatibelt. Det er således helt op til pensionsudbydere at vurdere, hvilke kriterier eller hvilke specifikke definitioner der kræves opfyldt for at kalde investeringerne Paris-kompatible. En sådan praksis er åbenlyst ikke tilstrækkelig til at sikre, at de udbudte produkter er, eller bliver Paris-kompatible. Virksomhederne bør derfor intensivere deres dialog med pensionsudbydere samt i stigende grad fremsætte konkrete forventningskrav til pensionsudbyderen, eksempelvis vedrørende investeringernes CO₂-fodaftryk, aktivt ejerskab og transparens. De forventningskrav som [AnsvrligFremtid har udarbejdet](#) vil kunne tjene som et godt udgangspunkt for dette arbejde.

10. Referencer

1) IEA: Net Zero by 2050 - A Roadmap for the Global Energy Sector. Maj 2021

<https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>

2) Internationale Energi Agentur: At nå målet om 1,5 grader betyder fuldt stop for nye fossile investeringer

<https://www.ansvarligfremtid.dk/internationale-energi-agentur-at-naa-maalet-om-15-grader-betyder-fuldt-stop-for-nye-fossile-investeringer/>

3) AnsvarligFremtid: Internationale investorkoalitioner

<https://www.ansvarligfremtid.dk/internationale-investorkoalitioner/>

4) Mellemløst Samvirke: End Fossil Fuel database. Tilgået februar 2022.

<https://www.fossilnofuture.com/database.html>

5) SE, HVOR GRØNT DIT PENSIONSSKAB ER. WWF, Marts 2022.

<https://www.wwf.dk/nyhed/se-hvor-groent-dit-pensions-selskab-er/>

6) Danske pensionselskaber blåstempler fossile selskabers utilstrækkelige klimaplaner

<https://www.ansvarligfremtid.dk/rapportpensionsurvey2021/>

7) Bæredygtige virksomheder har sorte pensionsordninger. Mandag Morgen, April 2019.

<https://www.mm.dk/artikel/baeredygtige-virksomheder-har-sort-pensionsordninger>

8) AnsvarligFremtids forslag til en foreløbig definition af Paris-kompatibilitet for investeringer og transparens

<https://docs.google.com/document/d/1AuiP7WsNvwp5AoEdc7qaQo1KjuZCYTMs03cT1frWqkk/edit>

9) AnsvarligFremtid standpunktspapir om grønne pensionspuljer

<https://www.ansvarligfremtid.dk/groenne-pensionspuljer/>

10) Danskerne har placeret 5 mia. kr. i grønne pensionsprodukter: "Vi har skabt et robust investeringsprodukt", Finanswatch 20 dec 2020

<https://finanswatch.dk/Finansnyt/Pension/article12616996.ece>

11) Efter 1 år: PFA Klima Plus har givet højt afkast og markante klimagevinster, PFA 11.juni 2021

<https://pfa.dk/news-archive/2021/06/10/09/00/klima-plus-hoejt-afkast-og-klimagevinster/>

12) Én ting batter mere end alt andet, når det kommer til bæredygtighed.

<https://www.berlingske.dk/premium/nordea/en-ting-batter-mere-end-alt-andet-naar-det-kommer-til-baeredygtighed/>

13) Science Based Targets – companies taking action

<https://sciencebasedtargets.org/companies-taking-action>

14) Besvarelse af spørgsmål 676 alm. del stillet af udvalget den 7. september 2021 efter ønske fra Lisbeth Bech-Nielsen (SF). 4. oktober 2021.

<https://www.ft.dk/samling/20201/almDEL/eru/spm/676/svar/1814443/2455480.pdf>

15) Survey blandt JØP og DIP medlemmer.

Epinion, Oktober 2019.

16) MEDLEMSUNDERSØGELSE: P+, PENSIONSKASSEN FOR AKADEMIKERE.

MEGAFON Januar 2021

17) Professor tordner mod ESG-fokus: Jesper Berg bør stoppe pensionsselskabers eksklusionslister

FinansWatch 22.november 2021. <https://finanswatch.dk/Finansnyt/Pension/article13482446.ece>

18) Se listen: Her er Danmarks 1.000 største virksomheder i 2021. Berlingske, 17. september 2021

<https://www.berlingske.dk/virksomheder/se-listen-her-er-danmarks-1000-stoerste-virksomheder-i-2021>

19) Markedsandele for de fem største pensionsselskaber i 2020. Forsikring og Pension

<https://www.forsikringogpension.dk/media/7913/pensionsselskaber-markedsandele.pdf>

Appendix

11. Appendixes

11.1 Rundspørgens spørgsmål

11.2 Kort gennemgang af formålet med de enkelte spørgsmål

11.3 AnsvarligFremtids forslag til en foreløbig definition af Paris-kompatibilitet for investeringer og transparens

11.4 Liste over virksomheder i rundspørgen der har tilsluttet sig Science Based Targets (7. nov 2021)

Appendix 11.1: Rundspørgens spørgsmål

AnsvarligFremtid pensionsrundspørge til danske virksomheder.

Brev og spørgeskema (Version 8. Oktober 2021)

Til: Rette vedkommende (Den ansvarlige for VIRKSOMHED's pensionsordning)

Vedrørende: AnsvarligFremtid pensionsrundspørge

Kære VIRKSOMHED

Med vedtagelsen af Paris-aftalen om klimaet er verdens regeringer blevet enige om at sikre at de offentlige og private pengestrømme skal understøtte målene i Paris-aftalen. Tilsvarende har den danske finanssektor officielt forpligtet sig til at tilvejebringe en stor del af den finansiering, der kræves for at realisere den 70% CO2 reduktionsmålsætning i 2030 der er vedtaget med den danske klimalov. De store danske pensionsformuer skal derfor investeres, så de bidrager til at accelerere den grønne omstilling og indfri målene i Paris-aftalen.

Netværket AnsvarligFremtid, www.ansvarligfremtid.dk, har gennem en årrække haft fokus på danske pensionssektors arbejde med at understøtte Paris-aftalen. Da størsteparten af danske virksomheder tegner pensionsordninger på vegne af deres ansatte, så har AnsvarligFremtid derfor også fokus på, om og hvordan danske virksomheder implementerer deres pensionsordninger som del af virksomhedens bæredygtigheds/klima/CSR-strategi og dermed sikrer sig at pensionsordningerne understøtter Paris-aftalen.

På trods af at en række kommercielle pensionssektorer nu tilbyder valgfrie bæredygtige pensionsprodukter til deres kunder, er det urealistisk at forvente at tilstrækkeligt mange kunder tilvælger disse produkter til at sikre at den samlede investeringsformue bliver investeret Paris-kompatibelt (se note om valgfrie bæredygtige pensionsprodukter herunder). Derfor er der et behov for, at virksomheder der tegner pensionsordninger, sikrer sig at alle de pensionsprodukter, som deres ansatte bliver tilbudt, er fuldt ud Paris-kompatible.

Denne rundspørge skal derfor belyse hvor langt de 25 største og mest bæredygtige danske virksomheder er kommet i forhold til:

- a) At integrere de ansattes pensionsordninger i virksomhedernes bæredygtighedsstrategier
- b) At sikre at alle pensionsprodukter efterlever kravet om Paris-kompatibilitet

Vi tillader os derfor at stille nedenstående 12 spørgsmål (oplistet herunder), som vi vil bede VIRKSOMHED besvare.

Vi ønsker gerne at modtage besvarelsenerne tidligst muligt, men **senest onsdag 1. december 2021**.

I tillæg til de 12 spørgsmål, så har VIRKSOMHED mulighed for at tilføje yderligere bemærkninger til besvarelsenerne. Bemærkningerne vil indgå uredigeret i det færdige notat som en del af et appendix. Af pladshensyn, så må kommentarerne dog maksimalt fylde 2000 anslag per virksomhed (alt derudover bliver slettet).

AnsvarligFremtid vil på baggrund af de modtagne svar og bemærkninger udfærdige et samlet notat om besvarelsenerne, som vil blive sendt til samtlige deltagende virksomheder, samt offentliggjort på vores [hjemmeside](#) efter en kort korrektions- og kommenteringsrunde hos VIRKSOMHED. Formålet med rundspørgen er ikke at lave en rangering af virksomheder, men alene at kortlægge hvor langt danske

virksomheder er kommet i arbejdet med at sikre mere grønne pensionsopsparinger. Rundspørgen vil forhåbentlig også tjene til at inspirere virksomhederne til at efterspørge mere klimavenlige pensionsordninger.

Spørgsmålene bedes besvares i vedlagte excel-ark, og fremsendes til info@ansvarligfremtid.dk

AnsvarligFremtid står naturligvis til rådighed til at hjælpe med at besvare spørgsmålene, ligesom vi gerne deltager i drøftelser omkring hvordan man kan definere krav om Paris-kompatibilitet (se også vedlagte pdf-fil med forslag til kriterier for Paris-kompatibilitet)

Jeg håber meget at VIRKSOMHED vil bidrage til vores rundspørge så vi i fællesskab kan sikre ansvarlige pensionsprodukter der bidrager til den grønne omstilling. Jeg ser meget frem til VIRKSOMHED's svar.

Mange hilsener
Thomas Meinert Larsen
Kampagnekoordinator, AnsvarligFremtid
info@ansvarligfremtid.dk
Mobil 2271 7058

Overordnede spørgsmål til virksomhedens pensionsstrategi

- 1)** Er de ansattes pensionsordninger indskrevet i virksomhedens bæredygtighedsstrategi?
Hvis ja, vær venlig at gengive teksten eller give link til den relevante tekst
- 2)** Hvilken/hvilke pensionsudbydere har virksomheden valgt?
- 3)** Laver virksomheden udbud, således at flere pensionsudbydere kan byde ind?
- 4)** Hvor højt prioriteret har hensynet til klima og bæredygtighed været i virksomhedens seneste valg af pensionsudbydere? (sæt kryds)
- 5)** Har virksomhedens ansatte haft medindflydelse på valg af pensionsprodukter?
Hvis ja, hvordan har man sikret at disse ansatte var tilstrækkeligt informeret til at træffe deres valg?
- 6)** Har virksomhedens bæredygtighedsafdeling bidraget til analyse eller valg af pensionsprodukter?
- 7)** Har virksomheden benyttet uafhængige konsulenter til at analysere graden af klima- og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud?
- 8)** Pensionsudbyderen PFA har en såkaldt dialoggruppe med 70 repræsentanter fra deres kundekreds, hvor man som kunde kan ytre sine ønsker til pensionsproduktet.
Deltager virksomheden i denne type dialog med sin pensionsudbyder?
- 9)** Er der mulighed for at den ansatte kan tilvælge et særligt klimavenligt eller bæredygtigt pensionsprodukt under den pensionsordning som virksomheden har valgt (se reference 1 i noterne herunder) ?
Hvis ja, specificer navnet på produktet/produkterne
- 10)** Har de pensionsprodukter, som virksomheden tilbyder de ansatte, en fastsat andel af et særligt bæredygtigt eller klimavenligt produkt?

Hvis ja, specificer andelen og hvilke ansatte det gælder for

Spørgsmål til virksomhedens krav om Paris-kompatibilitet

11) Har virksomheden fremført en *generel forventning* om at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible?

12) Har virksomheden fremsat *konkrete krav* med henblik på at sikre at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible?

Hvis ja, anfør hvilke krav man har fremsat

(Nedenstående eksempler på krav kan være til hjælp i besvarelsen)

- Pensionsproduktets CO₂-fodaftryk (scope 1,2,3) skal opfylde en CO₂-reduktion svarende til mindst 25% reduktion i 2025, opnå omtrent 50% reduktion i 2030 (i forhold til 2019) samt gå i net-zero senest i 2050 (jævnfør NZAOA anbefalinger).
- Pensionsproduktet skal efterleve et krav om, at der ikke må være investeringer i fossile selskaber som ikke efterlever kravet om "ingen investeringer i nye fossile projekter efter år 2021", således som det er påkrævet ifølge Det Internationale Energiagenturs (IEA) seneste Net Zero by 2050 scenarie.
- Pensionsproduktet har en aktiv ejerskabs-strategi der forfølger Paris-aftalen, herunder ved at sætte klare forventninger til den grønne omstilling af selskaberne i porteføljen, eksempelvis ved fastlæggelse af sektor-specifikke CO₂-reduktions målsætninger indenfor fx energi, bankvæsen, cement, luftfart, stålproduktion osv.
- Pensionsproduktet udfører aktivt ejerskab overfor selskaberne i porteføljen, herunder ved stemmeafgivelse på generalforsamlingsforslag, der efterspørger klare planer for selskabernes omstilling der indfrier Paris-aftalens mål.
- Pensionsproduktet har klare politikker for optrapning af det aktive ejerskab overfor selskaber, eksempelvis ved at sætte klare forventningskrav til selskabet, ved at gøre rede for hvornår pensions-selskabet selv vil fremsætte aktionær-forslag på virksomhedens generalforsamling, samt ved at give tydelig udmelding af dato for hvornår man vil afhænde sine aktiver i selskabet, hvis den aktive dialog ikke er frugtbar.
- Pensionsproduktet har en tilstrækkelig grad af transparens, både i forhold til offentliggørelse af aktiver, udvælgelse af kapitalforvaltere (asset managers) og proxy rådgivere ud fra Paris-kompatible kriterier, samt brug af benchmark. Der bør også være fuld transparens omkring udførelsen af det aktive ejerskab, herunder ved at der gives online adgang til at følge pensions-selskabets stemmeafgivelse på selskabers generalforsamling, således at man kan dokumentere resultatet af det aktive ejerskab.

Note om valgfrie bæredygtige pensionsprodukter

De kommercielle pensions-selskaber som PFA, Danica Pension, AP Pension, Velliv og TopDanmark tilbyder nu valgfrie klimavenlige pensionsprodukter til deres kunder (1). Dette til trods, så har WWF vurderet, at danske pensionsinvesteringer langt fra er i mål i forhold til at indfri målene i Paris-aftalen (2).

Og selvom fremkomsten af disse valgfrie grønne pensionsprodukter er et skridt i den rigtige retning, så skal det endelige mål være, at samtlige pensionsordninger- og ikke kun valgfrie grønne puljeprodukter- understøtter Paris-aftalen (1). På trods af en stigning i antallet af kunder der vælger grønne pensionsprodukter (3), så er det i PFA endnu kun 2% af kunderne der har valgt dette, mens resten af kunderne stadig har deres pensionsopsparing i PFAs standard produkt (4). Organisationen Make My Money Matter skønner at tallet ligger under 5% for tilvalg af tilsvarende grønne puljer i UK (5).

Det er derfor urealistisk at forvente at tilstrækkeligt mange kunder vælger de valgfrie grønne produkter til at sikre at den samlede investeringsformue bliver investeret Paris-kompatibelt. Derfor skal de virksomheder, der tegner pensionsordninger, efterspørge og sikre at alle de pensionsprodukter, som deres ansatte bliver tilbudt, er Paris-kompatible, og gerne defineret ved AnsvarligFremtids forslag til definition af Paris-kompatibilitet (6).

Kilder:

1) Produkter som AP Bæredygtig, Danica Balance Bæredygtigt Valg, Velliv VækstPension Aftryk, PFA Klima Plus og TopDanmark Formåls pension betragtes i denne sammenhæng som særlige valgfrie bæredygtige eller klimavenlige investeringsprodukter. Læs mere om AnsvarligFremtids standpunktspapir om grønne pensionspuljer:

<https://www.ansvarligfremtid.dk/groenne-pensionspuljer/>

2) NY WWF-RAPPORT: DANSKE PENSIONSSKABER NØLER MED KLIMAHANDLING. WWF, Dec. 2020.

<https://www.wwf.dk/nyhed/ny-wwf-rapport-danske-pensionskaber-noeler-med-klimahandling/>

3) Danskerne har placeret 5 mia. kr. i grønne pensionsprodukter: "Vi har skabt et robust investeringsprodukt", Finanswatch 20 dec 2020

<https://finanswatch.dk/Finansnyt/Pension/article12616996.ece>

4) Efter 1 år: PFA Klima Plus har givet højt afkast og markante klimagevinster, PFA 11.juni 2021

<https://pfa.dk/news-archive/2021/06/10/09/00/klima-plus-hoejt-afkast-og-klimagevinster/>

5) Make My Money Matter

<https://makemymoneymatter.co.uk/>

6) AnsvarligFremtids forslag til en foreløbig definition af Paris-kompatibilitet for investeringer

<https://docs.google.com/document/d/1AuiP7WsNvwp5AoEdc7qaQo1KjuZCYTMs03cT1frWqkk/edit?usp=sharing>

Appendix 11.2: Kort gennemgang af formålet med de enkelte spørgsmål

Overordnede spørgsmål til virksomhedens pensionsstrategi

Spørgsmål 1: *"Er de ansattes pensionsordninger indskrevet i virksomhedens bæredygtighedsstrategi? Hvis ja, vær venlig at gengive teksten eller give link til den relevante tekst"*

Formålet med spørgsmål 1 er at afklare om virksomheden betragter de ansattes pensionsordning som en del af virksomhedens generelle bæredygtighedsstrategi, og om virksomheden derved synes at prioritere bæredygtigheden af pensionsproduktet på samme måde som mange optimerer bæredygtigheden af virksomhedens egen drift og sikrer bæredygtighedskrav til leverandører osv.

Spørgsmål 2: *"Hvilken/hvilke pensionsudbydere har virksomheden valgt?"*

Spørgsmål 3: *"Laver virksomheden udbud, således at flere pensionsudbydere kan byde ind?"*

Spørgsmål 5: *"Har virksomhedens ansatte haft medindflydelse på valg af pensionsprodukter?"*

Hvis ja, hvordan har man sikret at disse ansatte var tilstrækkeligt informeret til at træffe deres valg?"

Spørgsmål 6: *"Har virksomhedens bæredygtighedsafdeling bidraget til analyse eller valg af pensionsprodukter?"*

Spørgsmål 7: *"Har virksomheden benyttet uafhængige konsulenter til at analysere graden af klima- og bæredygtighed af de indkomne pensionstilbud?"*

Formålet med spørgsmål 2,3,5,6 og 7 er at afdække virksomhedernes valg af pensionsudbydere, herunder hvordan virksomheden tager beslutning om valg af pensionsudbydere, valg af pensionsprodukter i pensionsordningen, samt hvorvidt de inddrager medarbejdere, særlige interne bæredygtighedsafdelinger eller benytter eksterne konsulenter i beslutningsprocessen.

Spørgsmål 4: *"Hvor højt prioriteret har hensynet til klima og bæredygtighed været i virksomhedens seneste valg af pensionsudbydere? (sæt kryds)"*

Formålet med spørgsmål 4 er at afdække virksomhedernes hidtidige prioritering af klima og bæredygtighed i valget af pensionsudbydere.

Spørgsmål 8: *"Pensionsudbyderen PFA har en såkaldt dialoggruppe med 70 repræsentanter fra deres kundekreds, hvor man som kunde kan ytre sine ønsker til pensionsproduktet. Deltager virksomheden i denne type dialog med sin pensionsudbydere?"*

Formålet med spørgsmål 8 er at afdække hvorvidt virksomhederne indgår i en løbende dialog med pensionsudbyderen, for derved at sikre sig at det valgte pensionsprodukt så vidt muligt lever op til virksomhedens forventninger til det valgte pensionsprodukt.

Spørgsmål 9: *"Er der mulighed for at den ansatte kan tilvælge et særligt klimavenligt eller bæredygtigt pensionsprodukt under den pensionsordning som virksomheden har valgt (se reference 1 i noterne herunder)? Hvis ja, specificer navnet på produktet/produkterne".*

Spørgsmål 10: *"Har de pensionsprodukter, som virksomheden tilbyder de ansatte, en fastsat andel af et særligt bæredygtigt eller klimavenligt produkt? Hvis ja, specificer andelen og hvilke ansatte det gælder for"*

Formålet med spørgsmål 9 og 10 er at afdække muligheden for at de ansatte på individuelt niveau kan tilvælge særligt klimavenlige eller bæredygtige pensionsprodukter indenfor den overordnede pensionsordning som virksomheden har valgt for medarbejderen. Spørgsmålene skal tillige afklare, om virksomhederne også tager bæredygtige tilvalg på vegne af medarbejderen.

Spørgsmål til virksomhedens krav om Paris-kompatibilitet

Spørgsmål 11: *"Har virksomheden fremført en generel forventning om at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible?"*

Spørgsmål 12: *"Har virksomheden fremsat konkrete krav med henblik på at sikre at alle de tilbudte pensionsprodukter i pensionsordningen skal understøtte Paris-aftalen og dermed være fuldt Paris-kompatible? Hvis ja, anfør hvilke krav man har fremsat"*

Formålet med spørgsmål 11 og 12 er at afdække om virksomhederne har en forventning om at pensionsproduktet understøtter Paris-aftalen, og om virksomhederne tillige fremsætter konkrete krav der kan sikre at produkterne understøtter Paris-aftalen.

Appendix 11.3: AnsvarligFremtids forslag til en foreløbig definition af Paris-kompatibilitet for investeringer og transparens

Nedenstående 8 kriterier sammenfatter AnsvarligFremtids forslag til en definition af Paris-kompatible investeringer anno marts 2022. Kriterierne vil gennemgå en *løbende tilpasning* i takt med at der fremkommer ny viden om den videnskabelige basis for klimaforandringerne samt forbedringer af det investeringstekniske datagrundlag.

1) Pensionsproduktets CO₂-fodaftryk kan fungere som en *overordnet rettesnor* for hvorvidt pensionsproduktet overordnet er på vej til at opfylde kravet om Paris-kompatibilitet, mhp. at indfri målsætningen om maksimalt 1,5 graders global opvarmning. Paris-kompatibilitet kræver at pensionsproduktet skal opnå en reduktion af porteføljens CO₂-fodaftryk (scope 1,2 og 3) svarende til mindst 25% reduktion i 2025, 50% i 2030 (i forhold til 2019) og leve op til Net-Zero senest i 2050 [1].

En væsentlig reduktion af pensionsproduktets CO₂-fodaftryk er imidlertid ikke alene tilstrækkeligt for at overholde kravet om Paris-kompatibilitet. For at opfylde kravet, skal også følgende krav være opfyldt:

2) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer (både aktier, obligationer og øvrige investeringstyper) i virksomheder som dokumenterbart modarbejder Paris-aftalen, fx. ved lobbyisme og spredning af misinformation. Her kan kriterierne fra [InfluenceMap](#) [2] eller fra [Climate Action 100+ Net Zero Benchmark](#) anvendes [3].

3) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i kul-selskaber og lignende som ikke efterlever vigtige og rimelige krav, herunder det Paris-kompatible IEA Net Zero by 2050 scenarie der inkluderer "ingen nye investeringer i fossil energi efter år 2021", herunder således kul og tjæresand. Her bør kriterierne fra [Global Coal Exit listen](#) for kul anvendes [4], ligesom [Coal Policy Tool](#) kriterierne bør anvendes [5].

4) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i olie/gas-selskaber og lignende som ikke efterlever vigtige og rimelige krav, herunder det Paris-kompatible IEA Net Zero by 2050 scenarie der inkluderer "ingen nye investeringer i fossil energi efter år 2021", herunder således olie og gas. Her bør kriterierne fra [Global Oil and Gas Exit listen](#) for olie og gas anvendes [6].

5) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i selskaber som ikke lever op til branche-specifikke krav til klimaomstilling. Her bør der tages udgangspunkt i [Climate Action 100+ Net Zero Benchmark](#) [3]

6) Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i statsobligationer udstedt af lande som dokumenterbart modarbejder Paris-aftalen, fx. ved lobbyisme eller ved en utilstrækkelig klimapolitik. Her kan kriterierne fra [ASCOR](#) projektet evt. anvendes når kriterierne ligger klar [7].

7) Pensionsproduktet skal leve op til høje krav for andelen af grønne investeringer i porteføljen, opgjort i forhold til EU's grønne taxonomi. Udgangspunktet bør formentlig være at mindst 20% udgøres af grønne investeringer på tværs af alle typer af investeringer i 2030, men en mere troværdig vurdering af behovet kan først foreligge, når datagrundlaget er væsentligt forbedret [8].

8) Pensionsproduktet skal indeholde nogle minimumskrav til udførelsen af aktivt ejerskab og transparens [9]:

a) Pensionsudbyderen skal tilslutte sig internationale investorkoalitioner som i fællesskab forpligter sig til at sætte Paris-kompatible målsætninger for deres klimainvesteringer og for deres aktive ejerskab. De mest relevante koalitioner er Climate Action 100+, Net Zero Asset Owner Alliance samt IIGCC's Paris Aligned

Investment Initiative. Kun ved at udøve aktivt ejerskab i fællesskab kan man skabe et tilstrækkeligt stort pres for at påvirke de selskaber man har investeringer i.

b) Pensionsudbyderen skal fastlægge klare Paris-kompatible politikker for sit aktive ejerskab, herunder for stemmeafgivelse på klima-forslag. For generalforsamlinger i energiselskaber bør en Paris-kompatibel afstemningspolitik specificere, at pensionselskabet vil støtte aktionærfremsatte forslag, der anmoder om Paris-tilpassede forretningsmodeller, men at man ikke vil stemme for en virksomheds egen fremlagte forretningsplan, såfremt den ikke forfølger et fuldt stop for etablering af nye fossile udvindingsprojekter, således som IEA netop har anbefalet i deres nyeste Net Zero by 2050 scenarie. Tilsvarende Paris-kompatible krav bør også fastlægges for banker og særligt forurenende virksomheder som luftfart, cement, stål, shipping, landtransport, landbrug mm

c) Pensionsudbyderen skal fastlægge politikker for optrapning af det aktive ejerskab. Som et eksempel skal pensionselskabet stille klare forventningskrav til virksomhederne og gøre det klart, at hvis disse forventningskrav ikke nås inden for en klart angivet dato, så vil man afhænde sine aktiver i selskabet på tværs af sin aktie- og obligationsportefølje. En sådan politik skal også gøre det klart, hvornår pensionselskabet selv, eller i fællesskab med andre investorer, vil fremsætte aktionær-forslag på virksomhedens generalforsamling. Sådanne politikker bør etableres på tværs af brancher, herunder energiselskaber, banker samt andre særligt forurenende industrier.

d) Pensionsudbyderen skal sikre en tilstrækkelig grad af transparens, både i forhold til offentliggørelse af aktiver (noterede og unoterede), udvælgelse af kapitalforvaltere (asset managers) og proxy rådgivere ud fra Paris-kompatible kriterier, samt brug af benchmark. Transparensen skal også dække udførelsen af det aktive ejerskab, herunder særligt omkring stemmeafgivelse for dermed at kunne demonstrere resultatet af det aktive ejerskab. Pensionsudbyderen skal offentliggøre sin stemmeafgivelse på en let tilgængelig og rettidig måde på pensionselskabets hjemmeside, sådan som det anbefales af investornetværket Net Zero Asset Owner Alliance.

Kildehenvisninger og tilhørende noter:

[1] Net Zero Asset Owner Alliancen anbefaler en samlet CO₂-reduktion på mellem -16% to -29% i 2025 med anvendelse af 2019 som baseline.

Link: <https://www.unepfi.org/publications/aoapublication/inaugural-2025-target-setting-protocol/>

[2] InfluenceMap har over en årrække vurderet en lang række virksomheder i forhold til deres lobby-aktiviteter, herunder medlemskaber af interessegrupper der modarbejder Paris-aftalen.

Link: <https://influencemap.org/filter/List-of-Companies-and-Influencers#>

[3] Climate Action 100+ lancerede i marts 2021 sin første udgave af Net Zero Company Benchmark, hvilket er et værktøj som scorer verdens 160 selskaber i forhold til deres grad af Paris-kompatibilitet

Link: <https://www.climateaction100.org/progress/net-zero-company-benchmark/>

[4] Global Coal Exit Listen giver et fuldt overblik over alle kulselskaber i verden som har en forretningsmodel der er uforenelig med målene i Paris-aftalen. Link: <https://coalexit.org/>

[5] Pensionsproduktet bør ikke inkludere investeringer i selskaber, regioner eller lande som har en stor del af deres omsætning fra tjæresand og kul. Her bør Coal Policy Tool kriterierne anvendes.

<https://coalpolicytool.org/>

[6] Global Oil and Gas Exit list (GOGEL) er en database der indeholder informationer om olie/gas-kapacitetsudvidelse for hele 692 upstream olie/gas-selskaber, samt 274 midstream olie/gas selskaber som alle planlægger efter at øge udvindingen af olie/gas, hvilket er uforeneligt med IEAs Net Zero scenarie og Paris-aftalens 1,5 graders mål.

<https://gogel.org/>

[7] En del af verdens største fossile selskaber er helt eller delvist ejet af nationale stater (fx Equinor). Stater har derfor stor indflydelse på fossile selskabers grønne omstilling. Der er derfor behov for at investorer også inddrager de enkelt landes klimapolitik som et værktøj til at vurdere Paris-kompatibilitet for investeringer i statsobligationer. I forventning om at der snart (fx via ASCOR-initiativet) tilvejebringes data der viser hvilke lande der har en klimapolitik der er uforenelig med Paris-aftalen, så skal sådan et modelværktøj tages i anvendelse af investorer der vil etablere en Paris-kompatibel investeringsstrategi.

Link: <https://www.unepfi.org/news/industries/investment/investors-to-develop-new-tool-to-assess-sovereign-climate-change-governance-and-performance/>

[8] Pensionsproduktet skal leve op til tilstrækkeligt høje krav for andelen af grønne investeringer i porteføljen, opgjort i forhold til EU's grønne taxonomi. Eftersom selve implementeringen af den grønne taxonomi endnu ikke er trådt i kraft, så er det endnu for tidligt at fastlægge et troværdig tal for det nødvendige omfang af taxonomi-kompliante investeringer før et bedre datagrundlag er tilvejebragt. Link:

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

[9] AnsvarligFremtid har i forbindelse med en rundspørge blandt danske pensionselskaber formuleret nogle krav til pensionselskabernes politik for en aktivt ejerskabsstrategi der understøtter Paris-aftalen.

Link: <https://www.ansvarligfremtid.dk/rapportpensionsurvey2021/>

Appendix 11.4: Liste over virksomheder i rundspørgen, med skøn for antal ansatte i Danmark og evt. tilslutning til Science Based Targets initiative

Selskabsnavn	Ansatte (globalt / i Danmark)	Near term - Target	Near term - Target	Net-Zero Committed	Country
Maersk	83.600 / 2000	Committed		Yes	Denmark
Novo Nordisk A/S	43.700	Targets Set	1.5°C	No	Denmark
Vestas Wind Systems	26.100	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark
DSV Panalpina	56.600	Targets Set	Well-below 2°C	No	Denmark
Danfoss	27.500	Committed		No	Denmark
Grundfos Holding A/S	19.200	Committed		No	Denmark
Rockwool Group	11.600	Targets Set	Well-below 2°C	No	Denmark
Siemens Gamesa Renewable	5.300	Targets Set	1.5°C	Yes	Spain
Ørsted	6.400	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark
Carlsberg Group	40.000	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark
The Lego Group	18.900	Targets Set	1.5°C	No	Denmark
Coop Danmark A/S	10.400	Committed		No	Denmark
COWI	6.900 / 2.400				
Arla Foods	20.000	Targets Set	2°C	No	Denmark
The VELUX Group	15.600	Targets Set	1.5°C	No	Denmark
Salling Group	26.700				
Danish Crown	23.000	Committed		No	Denmark
IKEA	? / 3.000	Targets Set	1.5°C	Yes	Netherlands
Novozymes A/S	6.200	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark
Chr. Hansen A/S	2.900	Committed		No	Denmark
ISS A/S	379.000	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark
Jysk Display A/S	18.800	Targets Set	1.5°C	No	Denmark
BESTSELLER A/S	18.600	Targets Set	1.5°C	No	Denmark
Pandora A/S	27.000	Targets Set	1.5°C	Yes	Denmark

Status for tilslutning af Science Based Targets Initiative ifølge initiativets hjemmeside den 7. november 2021.

For "ISS" refereres der alene til HQ/ISS World Services-selskabet.

**Virksomheds
Rundspørge
2021**

www.ansvarligfremtid.dk